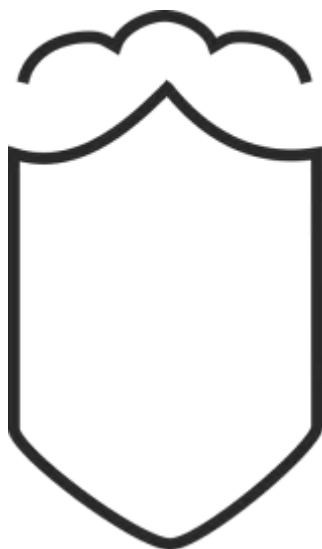

PROGRAM HODOWLANY

KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

Opracowanie:

1. Komisja Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej
2. Biuro Polskiego Związku Hodowców Koni

Warszawa 2022

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
II. Cel hodowlany	4
III. Wzorzec rasy.....	4
IV. Obszar geograficzny realizacji programu	5
V. System identyfikacji.....	6
VI. System ewidencjonowania rodowodów	6
VII. Regulamin wpisu do ksiąg stadnych	6
VIII. Tryb i sposób wpisu do ksiąg stadnych.....	12
IX. Rozród.....	16
X. Zasady uczestnictwa w programie.....	17
XI. Metody służące realizacji celów programu w zakresie selekcji i hodowli.....	18
XII. Ocena efektywności działania programu	25
Załączniki	
Załącznik Nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej	26
Załącznik Nr 2. Zasady kategoryzacji ogierów	73
Załącznik Nr 3. Zasady oceny liniowej	77
Załącznik Nr 4. Wskaźniki liczbowe pogłowia koni hodowlanych.....	83
Załącznik Nr 5. Wykaz podmiotów, którym PZHK zleca zadania	84
Załącznik Nr 6. Przepisy antydopingowe	87
Załącznik Nr 7. Schemat korytarza do skoków luzem.....	93

I. WPROWADZENIE

Hodowla koni rasy małopolskiej jest prowadzona głównie w rejonie środkowo-wschodnim i południowo-wschodnim Polski. Ogólnie wiadomo, że wytworzenie określonej rasy zwierząt związane jest bezpośrednio z konkretnym obszarem oraz warunkującymi jej powstanie czynnikami ekonomicznymi, społecznymi i politycznymi. Wymienione czynniki miały również podstawowe znaczenie przy kształtowaniu się małopolskiej rasy koni. Powstanie tej rasy związane było z warunkami ekologicznymi południowo-wschodnich regionów kraju, a zwłaszcza Wyżyną Lubelską, Rostoczem, Wyżyną Opatowsko-Sandomierską, Niecką Nidziańską, Wyżyną Krakowsko-Częstochowską, Beskidem Sądeckim, Podgórzem i Pogórzem Karpackim, Kotliną Sądecką, Dołami Jasielsko-Sanockimi i Wyżyną Małopolską. Radykalnie natomiast zmieniały się na tych terenach warunki gospodarcze, społeczne i polityczne. W hodowli koni małopolskich, podobnie jak w hodowli koni w Polsce w ogóle, można wyróżnić pewne okresy historyczne szczegółowo scharakteryzowane przez Prawocheńskiego (1947), Pruskiego (1960), Grabowskiego (1966, 1973), Brzeskiego i wsp. (1969, 1977), Budzyńskiego i wsp. (1989) i wielu innych hipologów.

W polskim piśmiennictwie hipologicznym, nazwa "Małopolska Rasa Koni" została usankcjonowana Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa z dnia 27 grudnia 1962 roku w sprawie prowadzenia ksiąg zwierząt zarodowych i wydaniem w 1963 r. już na podstawie wymienionego rozporządzenia, Księgi Stadnej Koni Małopolskich (Km). Do roku 1962 mówiono wyłącznie o "typie konia małopolskiego", jako odrębnej wybitnie cennej grupie koni związanej z regionem Małopolski. Obecnie końmi małopolskimi nazywane są szlachetne konie, głównie półkrwi angloarabskiej, których odrębność w sensie genetycznym (pochodzeniowym) była kształtowana już w wieku XVII i XVIII na podłożu dawnych koni krajowych poprzez ogiery orientalne (perskie, tureckie, turkmeńskie i arabskie), natomiast w wieku XIX i do lat sześćdziesiątych XX wieku przez reproduktory ras czystych (xx, oo, xxoo) oraz półkrwi chowu krajowego lub obcego (Schagya, Gidran, Dahoman, Amurath, Gazlan, Furioso, Przedświt, Nonius i inne). W związku z tym, że rasa koni małopolskich została wytworzona w wyniku wielowiekowej, twórczej pracy hodowców i stanowi bezcenną wartość polskiej kultury materialnej, nadal musi być prowadzona kompleksowa praca zootechniczna nad zachowaniem tej rasy oraz dalszym doskonaleniem jej cech użytkowych.

Populacja koni rasy małopolskiej jest mała i stale zmniejsza się. W 2021 r. w hodowli aktywnych było 959 klaczy i 80 ogierów.

Z uwagi na wybitnie cenne walory użytkowe koni rasy małopolskiej, których liczebność stanowi nieznaczny odsetek pogłowia krajowego oraz fakt, że zostały wytworzone w wyniku wielowiekowej twórczej pracy polskich hodowców, konieczne jest prowadzenie kompleksowej pracy hodowlanej i utrzymywanie wartościowej puli genów.

Stadniny Skarbu Państwa, powinny odgrywać ważną rolę w działalności hodowlanej doskonaląc konie rasy małopolskiej i zapewniając stabilizację puli genowej materiału zarodowego. Pogłowie klaczy w stadninach Skarbu Państwa stanowi niewielką populację i nie powinno być w żadnym razie dalej zmniejszane, ponieważ może doprowadzić to do zawężenia puli genetycznej prowadzącego do zbytowego spokrewnienia i utrudnienia prowadzenia selekcji oraz doboru hodowlanego do kojarzeń.

Na arenie międzynarodowej konie wpisane do księgi koni rasy małopolskiej, podobnie jak konie wpisane do innych polskich ksiąg ras półkwi zrzeszonych w Światowej Federacji Hodowli Koni Sportowych (WBFSH), oznaczane są skrótem PZHK.

II. CEL HODOWLANY

Głównym celem współczesnej hodowli i chowu koni rasy małopolskiej jest produkcja koni użytkowych przeznaczonych do wszystkich konkurencji jeździeckich, ze szczególnym uwzględnieniem WKKW, doskonalenie cech użytkowych koni tej rasy oraz zachowanie rasy poprzez utrzymanie odpowiedniej puli genetycznej.

Hodowla koni małopolskich wiąże się ściśle z ich produkcją do celów użytkowych. Współczesna i przyszłościowa hodowla wymaga pogłowia koni o bardzo wysokiej jakości, znacznie większej niż obecnie. Stąd też intensyfikacja hodowli wymaga nie tylko nowych form organizacji, ale także posiadania materiału zarodowego ogierów i klaczy o najlepszych założeniach dziedzicznych. Jednocześnie należy podkreślić, że prace hodowlane nad zmianą genetycznych cech koni muszą być jednak prowadzone przez szereg pokoleń, zanim osiągnie się pożądane rezultaty. Szczególną uwagę należy skierować na utrzymanie wszystkich rodzin, których utrata bezpowrotnie usunie z populacji daną pulę genów.

III. WZORZEC RASY

3.1. Konie małopolskie powinny odznaczać się wieloma zaletami m.in. plennością, długowiecznością, dobrym wykorzystaniem paszy i niewybrednością, wytrzymałością i zdolnością do szybkiej regeneracji sił, odpornością na choroby i trudne warunki środowiskowe. Powinny one reprezentować typ wierzchowy, przydatny do różnych kierunków sportu konnego.

3.2. W rasie małopolskiej wyróżniamy konie w typie:

- **angloarabskim** – w typie sportowym, najbardziej pożądanym w hodowli, charakteryzuje się długimi liniami, okrągłą potylicą, szerokim ustawieniem ganaszy, ładnie, harmonijnie połączoną głową, szyją i kłodą ze skośną, długą łopatką, zadem skośnym, długim i bardzo dobrze umięśnionym. Dopuszcza się lekką szablatość i nieco długą pięcinę. Ruch powinien być obszerny, elastyczny i energiczny,
- **orientalnym** – z dużym dolewem krwi arabskiej, który charakteryzuje się dużą urodą, arabskim bukietem, suchą, szlachetną głową, okrągłą potylicą, harmonijnym połączeniem głowy, szyi i kłody, dużą suchością tkanki, horyzontalnym zadem. Pożądanym jest bardzo dobry ruch, który może charakteryzować się wysoką akcją oraz krótkie i szerokie nadpęcie,
- **furioso–przedświt** – charakteryzuje się dużym kalibrem i kościstością, cięższą głową oraz krótszą, umięśnioną szyją. Ruch powinien być posuwisty, energiczny i elastyczny. U koni w tym typie najczęściej spotyka się maść gniadą, skarogniadą i karą.

3.3. Wszystkie typy konia małopolskiego powinny odznaczać się: suchą konstytucją, dobrze zarysowanym kłębem, dobrze związanymi łędźwiami, dobrym ożebrowaniem, kończynami suchymi i poprawnymi, a także łagodnym charakterem ułatwiającym współpracę z człowiekiem i żywym, zrównoważonym temperamentem. Optymalny wzrost klaczy: 157-165 cm, ogierów: 160-168 cm.

3.4. Pomimo istnienia różnych typów koni zapisanych do Km postęp hodowlany powinien dążyć do ujednoczenia typu konia małopolskiego w kierunku angloaraba w typie sportowym.

3.5. Minimalnym wymogiem, co do wartości użytkowej ogierów, jest zdanie jednej z prób dzielności opisanych w Załączniku nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej.

3.6. W przypadku osobników cennych genetycznie, wyraźnie zwiększających różnorodność genetyczną tej rasy koni, Komisja Księgi Stadnej może odstąpić od niektórych wymogów dotyczących wzorca rasowego, pod warunkiem, że wszystkie inne wymagania związane z wpisem do sekcji głównej ksiąg klaczy i ogierów są spełnione.

IV. OBSZAR GEOGRAFICZNY REALIZACJI PROGRAMU

4.1. Program **hodowlany** koni rasy małopolskiej realizowany jest na terytorium Polski.

V. SYSTEM IDENTYFIKACJI

5.1. Do celów wpisu do księgi hodowlanej źrebię musi zostać zidentyfikowane zgodnie z obowiązującymi przepisami UE oraz przepisami krajowymi.

5.2. W przypadku źrebiąt identyfikowanych nie później niż 12 miesięcy od daty urodzenia, przed opuszczeniem na stałe gospodarstwa urodzenia, właściciel źrebięcia musi przedstawić „Świadectwo pokrycia klaczy” lub wynik badania markerów genetycznych DNA potwierdzający pochodzenie po wskazanych rodzicach.

5.3. W każdym przypadku przekroczenia ww. terminu identyfikacji lub opuszczenia na stałe gospodarstwa urodzenia bez matki, pochodzenie źrebięcia musi być potwierdzone badaniami markerów genetycznych DNA.

5.4. Każdemu źrebięciu przed wydaniem dokumentu identyfikacyjnego określa się typ użytkowy na podstawie użytkowości rodziców (w wątpliwych sytuacjach typ użytkowy źrebięcia determinuje typ użytkowy ojca). Przynależność źrebięcia do danego typu użytkowego jest podawana z określeniem rasowym:

- * Małopolski / Typ A – koń w typie ujeżdżeniowym
- * Małopolski / Typ B – koń w typie skokowym
- * Małopolski / Typ C - koń w typie wszechstronnego konia wierzchowego
- * Małopolski / Typ D – koń w typie zaprzęgowym

VI. SYSTEM EWIDENCJONOWANIA RODOWODÓW

6.1. PZHK prowadzi elektroniczną bazę danych koni. Baza danych zawiera rodowody koni od pierwszego znanego przodka. W dokumentacji hodowlanej podaje się 3 pokolenia przodków, a w dokumentach identyfikacyjnych liczba pokoleń przodków wynosi 4.

VII. REGULAMIN WPISU DO KSIĄG STADNYCH

7.1. Zasady wpisu do księgi koni rasy małopolskiej

7.1.1. Dla koni rasy małopolskiej prowadzi się sekcję główną księgi stadnej oraz sekcję dodatkową księgi stadnej.

- 7.1.2. Sekcja główna księgi prowadzona jest z podziałem na następujące klasy, wyodrębnione ze względu na płeć:
- 7.1.2.a. klasa ogierów, zwana dalej księgą główną ogierów (GO);
 - 7.1.2.b. klasa klaczy, zwana dalej księgą główną klaczy (GK).
- 7.1.3. W sekcji głównej księgi stadnej wyróżnia się również klasę podstawową koni (w tym źrebiąt), zwaną dalej księgą główną źrebiąt (GŻ).
- 7.1.4. Sekcja dodatkowa księgi stadnej prowadzona jest z podziałem na następujące klasy:
- 7.1.4.a. klasa klaczy, zwana dalej księgą wstępną klaczy (WK),
 - 7.1.4.b. klasa koni (w tym źrebiąt), zwana dalej księgą wstępną źrebiąt (WŻ).
- 7.1.5. Do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej wpisywane są konie pochodzące po rodzicach wpisanych do ksiąg koni ras: małopolskiej, pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i angloarabskiej, zagranicznych ksiąg koni angloarabskich oraz półkwi arabskiej i angielskiej, wywodzących się z dawnych rodów austro-węgierskich.
- Do księgi stadnej może być także wpisane potomstwo pochodzące od jednego lub obojga rodziców wpisanych do ksiąg ras półkwi innych niż wymienione powyżej, jeśli w trzecim pokoleniu w rodowodzie tegoż potomka występuje tylko jeden przodek obcy dla rasy małopolskiej.
- 7.1.6. W wyjątkowych sytuacjach sprawy sporne rozstrzygane będą zgodnie z regulaminem, o którym mowa w Zał. I, cz. 1 B, pkt. 1 b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. zwanego "rozporządzeniem w sprawie hodowli zwierząt".

7.2. Zasady oznaczania w księdze koni rasy małopolskiej koni angloarabskich

- 7.2.1. Oznaczenie koni angloarabskich w księdze koni rasy małopolskiej dotyczy ogierów i klaczy spełniających warunki wpisu do ksiąg koni angloarabskich, określone przez Międzynarodową Konfederację Konia Angloarabskiego (C.I.A.A.), z podaniem procentowego udziału czystej krwi arabskiej w rodowodzie oraz oznaczeniem rasowym „m (AA)”. W typie tym wyróżnia się:
- ogiery i klacze czystej krwi angloarabskiej, wywodzące się wyłącznie od przodków wpisanych do ksiąg koni ras: pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i czystej krwi angloarabskiej;
 - ogiery i klacze półkwi angloarabskiej, które posiadają jednego przodka w 4 lub dalszym pokoleniu (maksymalnie 1/16) innej rasy niż pełna krew angielska, czysta krew arabska i czysta krew angloarabska. Przodek ten musi być poprawnie zarejestrowany w uznanej księdze stadnej oraz nie może być kucem, koniem

zimmokrwistym, koniem rasy Cob, nieznanego pochodzenia, ani należeć do ras nieakceptowanych (lista stworzona przez Radę Nadzorczą C.I.A.A.).

7.2.2. Kwalifikacja koni angloarabskich, odbywa się na podstawie wyliczenia tzw. kodów pochodzenia, opracowanych na potrzeby francuskiej księgi angloarabskiej, dopasowanych do specyfiki rodowodowej koni małopolskich, uwzględniającej rasy i szczepy półkrwi.

7.2.3. Zgodnie z regulaminem Międzynarodowej Księgi Stadnej Koni Angloarabskich, zatwierdzonym przez C.I.A.A., wszystkie źrebięta spełniające warunki wpisu do Księgi Koni Angloarabskich otrzymują nazwę zakończoną skrótem „AA”.

7.3. Zasady wpisu do księgi głównej ogierów (GO)

7.3.1. Do księgi głównej ogierów (GO) wpisuje się ogiery, które:

7.3.1.a. wykazują typ i inne cechy charakterystyczne przyjęte we wzorcu rasy,

7.3.1.b. spełniają przedstawione poniżej warunki rodowodowe:

- pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO),
- pochodzą od matek wpisanych do księgi głównej klaczy (GK),

7.3.1.c. wykazują się zdrowiem, prawidłową budową i rozwojem,

7.3.1.d. ukończyły 30 miesięcy,

7.3.1.e. uzyskały w ocenie bonitacyjnej co najmniej 78 pkt.,

7.3.1.f. zostały poddane ocenie liniowej i uzyskały min. 7,5 pkt. za typ i 7,5 pkt. za pokrój, a w przypadku ogierów POZG min. 7,0 pkt. za typ i 7,0 pkt. za pokrój,

7.3.1.g. zostały poddane ocenie wartości użytkowej i zaliczyły próbę, zgodnie z zapisami Załącznika nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,

7.3.1.h. mają wykonane badanie markerów genetycznych DNA potwierdzające pochodzenie ogiera po wskazanych w rodowodzie rodzicach. W przypadku ogierów 10-letnich i starszych, uznanych przez zagraniczne księgi stadne koni angloarabskich dopuszcza się przedstawienie jedynie certyfikatu badań markerów genetycznych DNA, jeżeli niemożliwe jest potwierdzenie pochodzenia po obojgu rodzicach. W przypadku ogierów urodzonych przed 2007 r. dopuszcza się potwierdzenie pochodzenia co najmniej po ojcu.

7.3.1.i. ogiery, które ukończyły 30 miesięcy i zostały zakwalifikowane do stacjonarnej lub polowej próby wierzchowej lub zaprzęgowej ogierów określonej w Załączniku Nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej, mogą być wpisane do księgi głównej ogierów (GO) i uznane czasowo do momentu zaliczenia próby dzielności.

Kwalifikacje młodych ogierów do hodowli odbywają się w terminie do końca roku, w którym ogiery kończą 4 lata. Próbom dzielności poddawane są ogiery, które

ukończyły 39 m-cy, w terminie do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 5 lat.

7.3.2. **Do księgi głównej ogierów (GO)** nie mogą być wpisane ogiery, u których stwierdzono:

- 7.3.2.a. obustronną ślepotę,
- 7.3.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpowaty lub szczupaczy w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych – **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**),
- 7.3.2.c. jedno lub obustronne wnętrostwo,
- 7.3.2.d. szpat kostny,
- 7.3.2.e. zajęczaka,
- 7.3.2.f. porażenie krtani potwierdzone badaniem wykonanym przez lekarza weterynarii wskazanego przez prowadzącego księgę

oraz:

- 7.3.2.g. ogiery urodzone w wyniku stanowienia klaczy, która w momencie pokrycia nie ukończyła 30 miesięcy,
 - 7.3.2.h. ogiery urodzone z krycia klaczy blisko spokrewnionymi ogierami (tj. ojcami, synami, braćmi, półbraćmi),
 - 7.3.2.i. ogiery, które uzyskały w ocenie bonitacyjnej mniej niż połowę maksymalnej liczby punktów przy ocenie kończyn przednich, kończyn tylnych, kopyt lub ruchu. O dyskwalifikacji decyduje przyznanie mniej niż połowy punktów nawet za jeden z ww. elementów oceny.
- 7.3.3. W przypadku ogierów wpisywanych do księgi głównej ogierów (GO) **informacja dotycząca stopnia osteochondrozy (OCD) jest podawana w rejestrze ogierów publikowanym przez prowadzącego księgę**. Oceny zdjęć RTG w kierunku OCD dokonują lekarze weterynarii wskazani przez prowadzącego księgę.

7.4. Zasady wpisu do księgi głównej klaczy (GK)

7.4.1. **Do księgi głównej klaczy (GK)** wpisuje się klacze, które:

- 7.4.1.a. wykazują typ i inne cechy charakterystyczne przyjęte we wzorcu rasy,
- 7.4.1.b. spełniają przedstawione poniżej warunki rodowodowe:
 - pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO),
 - pochodzą od matek wpisanych do księgi głównej klaczy (GK) lub od matek wpisanych do księgi wstępnej klaczy (WK) posiadających udokumentowane pochodzenie po obojgu rodzicach ras wskazanych w pkt. 7.1.5.,
- 7.4.1.c. wykazują się zdrowiem, prawidłową budową i rozwojem,

- 7.4.1.d. ukończyły 30 miesięcy; jest to jednocześnie minimalny wiek, w którym klacz może zostać pokryta,
- 7.4.1.e. uzyskały w ocenie bonitacyjnej co najmniej 74 pkt.,
- 7.4.1.f. zostały poddane ocenie liniowej i uzyskały min. 6 pkt. za typ i 6 pkt. za pokrój,
- 7.4.1.g. mają określone markery genetyczne DNA, a jeśli urodziły się w wyniku sztucznego unasienniania lub przeniesienia zarodków – potwierdzone pochodzenie po obojgu rodzicach na podstawie badań markerów genetycznych DNA. Jeżeli ojciec i/lub matka klaczy miał(a) wykonane badanie markerów genetycznych DNA, to należy potwierdzić pochodzenie klaczy po wskazanym rodzicu/ach.

7.4.2. **Do księgi głównej klaczy (GK)** nie mogą być wpisane klacze, u których stwierdzono:

- 7.4.2.a. obustronną ślepotę,
- 7.4.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpiowały lub szczupaczy w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych - **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**,
- 7.4.2.c. szpat kostny,
- 7.4.2.d. zajęczaka

oraz:

- 7.4.2.e. klacze urodzone w wyniku stanowienia klaczy, która w momencie pokrycia nie ukończyła 30 miesięcy,
- 7.4.2.f. klacze urodzone z krycia klaczy blisko spokrewnionymi ogierami (tj. ojcami, synami, braćmi, półbraćmi),
- 7.4.2.g. klacze, które w ocenie bonitacyjnej uzyskały mniej niż połowę maksymalnej liczby punktów przy ocenie kończyn przednich, kończyn tylnych, kopyt lub ruchu. O dyskwalifikacji decyduje przyznanie mniej niż połowy punktów nawet za jeden z ww. elementów oceny.

7.4.3. Zaleca się, aby klacze wpisywane do księgi głównej klaczy (GK) były poddawane ocenie wartości użytkowej, zgodnie z zapisami Załącznika nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej.

7.5. Zasady wpisu do księgi głównej źrebiąt (GŻ)

7.5.1. **Do księgi głównej źrebiąt (GŻ)** wpisuje się konie (w tym źrebięta) spełniające wymagania, o których mowa w Zał. II, cz. I, rozdział I, pkt. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. zwanego "rozporządzeniem w sprawie hodowli zwierząt", tzn.

- 7.5.1.a. ogierki – spełniają wymagania rodowodowe wymienione w pkt. 7.3.1.b.;

- 7.5.1.b. klaczki – spełniają wymagania rodowodowe wymienione w pkt. 7.4.1.b.;
- 7.5.1.c. są zidentyfikowane zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale V.
- 7.5.2. Konie spełniające ww. wymagania są wpisywane do księgi głównej źrebiąt (GŻ) pod swoimi matkami.
- 7.5.3. Numer UELN (Uniwersalny **Dożywotni** Numer Konia) jest tożsamy z numerem wpisu do księgi głównej źrebiąt (GŻ).

7.6. Zasady wpisu do księgi wstępnej klaczy (WK)

7.6.1. **Do księgi wstępnej klaczy (WK)** wpisuje się klacze, które:

- 7.6.1.a. wykazują typ i inne cechy charakterystyczne przyjęte we wzorcu rasy,
- 7.6.1.b. spełniają przedstawione poniżej warunki rodowodowe:
 - pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO),
 - pochodzą od matek wpisanych do księgi wstępnej klaczy (WK) rasy małopolskiej, a babki mają nieznanе pochodzenie lub od matek wpisanych do księgi głównej źrebiąt (GŻ) lub księgi wstępnej źrebiąt (WŻ),
- 7.6.1.c. wykazują się zdrowiem, prawidłową budową i rozwojem,
- 7.6.1.d. ukończyły 30 miesięcy; jest to jednocześnie minimalny wiek, w którym klacz może zostać pokryta,
- 7.6.1.e. uzyskały w ocenie bonitacyjnej co najmniej 75 pkt., w tym za typ minimum 13 pkt.,
- 7.6.1.f. mają potwierdzone pochodzenie po obojgu rodzicach na podstawie badań markerów genetycznych DNA, jeśli urodziły się w wyniku sztucznego unasienniania lub przeniesienia zarodków.

7.6.2. **Do księgi wstępnej klaczy (WK)** nie mogą być wpisane klacze, u których stwierdzono:

- 7.6.2.a. obustronną ślepotę,
- 7.6.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpiołaty lub szczupaczy w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych – **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**),
- 7.6.2.c. szpat kostny,
- 7.6.2.d. zajęczaka

oraz:

- 7.6.2.e. klacze urodzone w wyniku stanowienia klaczy, która w momencie pokrycia nie ukończyła 30 miesięcy,
- 7.6.2.f. klacze urodzone z krycia klaczy blisko spokrewnionymi ogierami (tj. ojcami, synami, braćmi, półbraćmi),

7.6.2.g. klacze, które w ocenie bonitacyjnej uzyskały mniej niż połowę maksymalnej liczby, punktów przy ocenie kończyn przednich, kończyn tylnych, kopyt lub ruchu. O dyskwalifikacji decyduje przyznanie mniej niż połowy punktów nawet za jeden z ww. elementów oceny.

7.6.3. **Zaleca się, aby klacze wpisywane do księgi wstępnej klaczy (WK) były poddawane ocenie wartości użytkowej, zgodnie z zapisami Załącznika nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej.**

7.7. Zasady wpisu do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ)

7.7.1. **Do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ)** wpisuje się klaczki, które:

7.7.1.a. spełniają wymagania rodowodowe wymienione w pkt 7.6.1.b,

7.7.1.b. są zidentyfikowane zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale V,

7.7.1.c. w ocenie źrebiąt uzyskały **min. 6 pkt w skali 10-punktowej lub min. 12 pkt w skali 20-punktowej (dla źrebiąt ocenionych przed 1 stycznia 2023 r.)**

7.7.2. Klaczki spełniające ww. wymagania są wpisywane do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ) pod swoimi matkami.

7.7.3. Numer UELN (Uniwersalny **Dożywotni** Numer Konia) jest tożsamy z numerem wpisu do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ).

Klaczki i ogiery, które wcześniej zostały wpisane do księgi jako źrebięta pod matkami (GŻ), w wieku dorosłym są wpisywane do księgi głównej ogierów (GO) lub księgi głównej klaczy (GK). Klaczki, które wcześniej zostały wpisane do księgi jako źrebięta pod matkami (WŻ), w wieku dorosłym są wpisywane do księgi wstępnej klaczy (WK). Konie wpisane zgodnie z programem **hodowlanym**, obowiązującym do dnia 31.10.2018 r., do ksiąg stadnych należy obecnie uważać za wpisane do księgi głównej ogierów (GO), ksiąg klaczy (GK, WK) lub księgi źrebiąt (GŻ lub WŻ).

VIII. TRYB I SPOSÓB WPISU DO KSIĄG STADNYCH

8.1. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje się na wniosek właściciela.

8.2. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje specjalista posiadający upoważnienie wydane przez prowadzącego księgę.

8.3. Ogiery, w celu wpisania do księgi, ocenia komisja powołana przez prowadzącego księgę.

8.4. Przed wpisem konia do księgi GO, GK lub WK należy:

8.4.1. sprawdzić tożsamość konia (identyfikacja) w celu potwierdzenia zgodności danych zawartych w dokumencie identyfikacyjnym, szczególnie numeru wszczepionego

- transpondera, opisu umaszczenia, odmian, innych znaków szczególnych ze stanem faktycznym;
- 8.4.2. sprawdzić prawidłowość rozwoju konia i stwierdzić brak objawów chorobowych oraz wad uniemożliwiających wpis do księgi; w przypadku wątpliwości właściciel konia jest zobowiązany przedstawić wynik badania wykluczającego chorobę lub wadę, wykonanego przez lekarza weterynarii wskazanego przez prowadzącego księgę;
 - 8.4.3. wykonać podstawowe pomiary konia;
 - 8.4.4. przeprowadzić ocenę liniową i bonitacyjną;
 - 8.4.5. sprawdzić wynik badania markerów genetycznych DNA;
 - 8.4.6. sprawdzić wynik próby użytkowości;
 - 8.4.7. nadać numer wpisu do właściwej księgi.
- 8.5. Wniosek o wpis do księgi klaczy lub ogiera ras zagranicznych bądź o zweryfikowanie przydatności dawcy nasienia do realizacji programu hodowlanego koni rasy małopolskiej musi zostać złożony przez właściciela do prowadzącego księgę. O dopuszczeniu ogiera do użycia w programie **hodowlanym** decyduje Komisja Księgi Stadnej. Właściciel jest zobowiązany dołączyć do wniosku dokument identyfikacyjny konia wraz z aktualnym świadectwem zootechnicznym.
- 8.6. Dokumentację hodowlaną stanowią:
- 8.6.1. dokumenty związane z prowadzeniem ksiąg:
 - 8.6.1.a. dokument identyfikacyjny konia,
 - 8.6.1.b. zaświadczenie o wpisie ogiera do księgi głównej ogierów (GO),
 - 8.6.1.c. zaświadczenie o wpisie klaczy do księgi głównej klaczy (GK) lub księgi wstępnej klaczy (WK),
 - 8.6.1.d. kartoteka ogiera wpisanego do księgi głównej ogierów (GO), która może być zapisana na informatycznym nośniku danych,
 - 8.6.1.e. kartoteka klaczy wpisanej do księgi głównej klaczy (GK) lub księgi wstępnej klaczy (WK), która może być zapisana na informatycznym nośniku danych,
 - 8.6.1.f. świadectwo zootechniczne,
 - 8.6.2. dokumenty związane z rozrodem koni:
 - 8.6.2.a. świadectwo pokrycia /zaświadczenie unasienniania klaczy,
 - 8.6.2.b. zaświadczenie o przeniesieniu zarodka,
 - 8.6.2.c. świadectwo zootechniczne,
 - 8.6.3. dokumenty wydawane właścicielowi konia:
 - 8.6.3.a. świadectwo pokrycia / zaświadczenie unasienniania klaczy,
 - 8.6.3.b. zaświadczenie o przeniesieniu zarodka,

- 8.6.3.c. dokument identyfikacyjny konia,
 - 8.6.3.d. zaświadczenie o wpisie ogiera do księgi głównej ogierów (GO),
 - 8.6.3.e. zaświadczenie o wpisie klaczy do księgi głównej klaczy (GK) lub księgi wstępnej klaczy (WK),
 - 8.6.3.f. świadectwo zootechniczne.
- 8.7. Księga jest prowadzona systemem kartotekowym. Kartoteka zawiera co najmniej: numer wpisu do księgi ogierów (GO) lub księgi klaczy (GK, WK), rasę, płeć, nazwę konia, datę urodzenia, numer transpondera, maść zasadniczą, wymiary, rodowód, numer badania markerów genetycznych DNA, dane dotyczące hodowcy i właściciela, wyniki oceny wartości użytkowej.
- 8.8. Po dokonaniu wpisu do księgi ogierów (GO) lub księgi klaczy (GK, WK) należy założyć kartotekę i nadać numer księgi. Kartotekę podpisuje specjalista upoważniony przez prowadzącego księgę.
- 8.9. Kartoteki koni muszą być przechowywane w archiwum prowadzącego księgę przez okres minimum 25 lat. Kartoteki mogą być przechowywane na informatycznych nośnikach danych.
- 8.10. Numeracja koni w księgach GO, GK, WK jest oddzielna dla ogierów i klaczy.
- 8.11. Księgi stadne mogą być wydawane drukiem lub w formie elektronicznej.
- 8.12. Podstawowym dokumentem stwierdzającym pochodzenie konia jest dokument identyfikacyjny konia, wydawany przez prowadzącego księgę na podstawie „Zgłoszenia koniowatego do rejestru” z załączonym „Świadectwem pokrycia / zaświadczeniem unasienniania klaczy”.
- 8.13. „Świadectwo pokrycia / zaświadczenie unasienniania klaczy” – źródłowy dokument hodowlany – musi być wypełnione zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami prowadzącego księgę.
- 8.14. Zasady wydawania świadectw pokrycia / zaświadczeń unasienniania klaczy:
- 8.14.1. druki świadectw pokrycia / zaświadczeń unasienniania klaczy wydawane są właścicielowi ogiera / nasienia przez prowadzącego księgę,
 - 8.14.2. oryginał świadectwa pokrycia / zaświadczenia unasienniania klaczy wypełnia właściciel ogiera/dokonujący zabiegu sztucznego unasienniania bezpośrednio po kryciu / unasiennieniu klaczy i przekazuje właścicielowi klaczy odpowiednią część,
 - 8.14.3. w przypadku kolejnych pokryć klaczy, właściciel ogiera prowadzący punkt kopulacyjny uzupełnia daty kolejnych skoków na obydwu częściach świadectwa pokrycia klaczy,
 - 8.14.4. w przypadku ponownego zabiegu sztucznego unasienniania dokonujący zabiegu każdorazowo wypełnia nowy druk i przekazuje właścicielowi klaczy odpowiednią część,

- 8.14.5. część świadectwa pokrycia / zaświadczenia unasienniania klaczy przeznaczona dla prowadzącego księgę musi być przekazana prowadzącemu księgę do dnia 15 stycznia roku następującego po sezonie krycia,
- 8.14.6. w przypadku utraty/zagubienia oryginału świadectwa pokrycia / zaświadczenia unasienniania klaczy duplikat wydaje prowadzący księgę / dokonujący zabiegu sztucznego unasienniania. Może być wydany tylko jeden duplikat.
- 8.15. Nazwa nadana źrebięciu przy wystawianiu dokumentu identyfikacyjnego powinna zaczynać się na pierwszą literę nazwy matki. Nazwa może być jedno lub wielocłonowa, nie może składać się z więcej niż 24 znaków (łącznie ze spacjami), nie może zawierać nazwisk osób publicznych (chyba, że właściciel uzyska osobistą zgodę tych osób lub ich spadkobierców), ani nazw słynnych koni zasłużonych w hodowli i sporcie. Niedopuszczalne są również nazwy o znaczeniu powszechnie uważanym za niecenzuralne lub obraźliwe oraz nazwy oznaczone wyłącznie numerycznie, jak też wyrażone inaczej, niż przy pomocy liter, a także nazw związanych z symbolami kultu religijnego.
- 8.16. W przypadku zniszczenia lub zagubienia wydanych właścicielowi dokumentów hodowlanych prowadzący księgę może na pisemny wniosek właściciela wydać duplikat. Zasady wydawania duplikatów dokumentu identyfikacyjnego konia określone są w odrębnych przepisach, o których mowa w rozdziale V. Informacja o wydaniu duplikatu musi być zamieszczona w bazie danych.
- 8.17. Badania markerów genetycznych DNA wykonywane są w laboratoriach wskazanych przez prowadzącego księgę. Prowadzący księgę może podjąć decyzję o dofinansowaniu kosztów takiego badania.
- 8.18. W celu potwierdzenia pochodzenia konia lub jego identyfikacji, prowadzący księgę może zażądać wykonania badań markerów genetycznych, na koszt właściciela, w laboratorium wskazanym przez prowadzącego księgę. W przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badania.
- 8.19. W przypadku uzasadnionych podejrzeń, prowadzący księgę może nakazać powtórne zbadanie wszystkich koni zgłaszanych do wpisu, związanych z danym przypadkiem. Koszty badań ponosi właściciel konia, a w przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badań.
- 8.20. Zasady wydawania świadectw zootechnicznych.
- 8.20.1. Świadectwa zootechniczne wystawia prowadzący księgę.
- 8.20.2. W zakresie wydawania świadectw zootechnicznych dla nasienia ogierów prowadzący księgę korzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 31 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady 2016/1012, polegającego na umożliwieniu wydawania świadectw zootechnicznych przez centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia określone w załączniku 5.

W zakresie formatu świadectwa zootechnicznego prowadzący księgę korzysta z odstępstw przewidzianych w art. 32 ust. 3 i 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1012, polegających na umieszczeniu w świadectwie odesłania do strony internetowej zawierającej wyniki oceny wartości użytkowej oraz umieszczaniu informacji o wynikach wartości użytkowej oraz informacji dotyczących ciężarnej samicy w innym dokumencie wydawanym przez prowadzącego księgę.

IX. ROZRÓD

9.1. W hodowli koni rasy małopolskiej mogą być stosowane następujące techniki rozrodu:

9.1.1. krycie naturalne,

9.1.2. sztuczne unasiennianie nasieniem świeżym, schłodzonym lub mrożonym, przenoszenie zarodków.

9.2. Ograniczenia w zakresie wykorzystania zwierząt hodowlanych czystorasowych i ich materiału biologicznego w hodowli koni rasy małopolskiej na podstawie art. 21 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1012 są następujące:

9.2.1. w kryciu naturalnym, sztucznym unasiennianiu nasieniem świeżym, schłodzonym, mrożonym mogą być użyte ogiery wpisane do księgi głównej ogierów (GO) rasy małopolskiej oraz ogiery pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej lub inne dopuszczone do doskonalenia koni rasy małopolskiej,

9.2.2. ogiery, które zostały wpisane do księgi głównej ogierów (GO) i uznane czasowo, mogą być używane w rozrodzie przez okres, na który zostały uznane.

9.2.3. ogiery, które zostały wpisane do księgi głównej ogierów (GO) i uzyskały prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG, nie mogą kryć klaczy nieuczestniczących w tym programie,

9.2.4. w technikach rozrodu, o których mowa w pkt. 9.1., nie mogą być używane:

9.2.4.a. ogiery, które nie ukończyły 30 miesięcy oraz klacze, które nie ukończyły 30 miesięcy,

9.2.4.b. ogiery blisko spokrewnione z krytymi klaczami (tj. ich ojcowie, synowie, bracia, półbracia).

9.3. Materiał biologiczny wykorzystywany w sztucznym unasienianiu oraz przenoszeniu zarodków jest pozyskiwany, produkowany, przetwarzany i przechowywany w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzony do celów wewnątrz unijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem krajowym i unijnym dotyczącym zdrowia zwierząt.

X. ZASADY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

- 10.1. W programie mogą uczestniczyć tylko konie wpisane do sekcji głównej księgi lub sekcji dodatkowej księgi, w odniesieniu do których przestrzegano zasad rozrodu, określonych w rozdziale IX.
- 10.2. Ogiery i klacze wpisane do księgi głównej ogierów (GO) lub ksiąg klaczy (GK, WK) mają utrzymywać określony wzorzec rasy oraz służyć do oceny efektywności działania programu.
- 10.3. Zagraniczne księgi stadne, z których konie dopuszcza się do doskonalenia rasy małopolskiej muszą być prowadzone przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012, lub podmiot zajmujący się hodowlą uwzględniony w wykazie prowadzonym przez KE na podstawie art. 34 ww. rozporządzenia, lub prowadzone w państwie wymienionym w akcie wykonawczym, o którym mowa w art. 35 tego rozporządzenia.
- 10.4. **Ogiery pełnej krwi angielskiej (xx)** mogą być dopuszczone do doskonalenia rasy małopolskiej, jeżeli:
- 10.4.1. zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub
 - 10.4.2. mają minimum 2-letnią karierę wyścigową, w trakcie której co najmniej raz uzyskały na koniec sezonu handicap generalny minimum 70 kg lub
 - 10.4.3. w jednym sezonie uzyskały handicap generalny minimum 75 kg lub
 - 10.4.4. w co najmniej dwuletniej karierze wyścigowej wygrały 2 gonitwy płotowe lub przeszkodowe lub
 - 10.4.5. ukończyły w całej karierze wyścigowej w sposób ważny co najmniej 6 gonitw i nie zostały zdyskwalifikowane.
- 10.5. **Ogiery czystej krwi arabskiej (oo)** mogą być dopuszczone do doskonalenia rasy małopolskiej, jeżeli:
- 10.5.1. zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub

- 10.5.2. mają minimum roczną karierę wyścigową i ukończyły w co najmniej 3 gonitwy zajmując w rankingu dla swojego rocznika lokaty plasujące je w 25% najlepszych ogierów lub
- 10.5.3. mają minimum roczną karierę wyścigową i ukończyły w sposób ważny co najmniej 5 gonitw i nie zostały zdyskwalifikowane.
- 10.6. Właściciel ogiera zobowiązany jest do przedstawienia oficjalnej pełnej kariery konia, potwierdzonej przez władze wyścigowe, w których jurysdykcji ostatni raz koń był zarejestrowany.
- 10.7. Ogiery i klacze pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej mogą być dopuszczone do doskonalenia rasy małopolskiej, jeżeli spełniają warunki określone w Rozdziale VII.
- 10.8. Właściciel konia jest zobowiązany przedłożyć jego rodowód minimum do 3 pokolenia, potwierdzony przez Polską Księgę Koni Pełnej Krwi Angielskiej (PSB) lub Polską Księgę Koni Arabskich Czystej Krwi (PASB).
- 10.9. Ogiery innych ras mogą być dopuszczone do doskonalenia rasy decyzją KKS.

XI. METODY SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PROGRAMU W ZAKRESIE SELEKCJI I HODOWLI

W pracy hodowlanej dominujący powinien być wierzchowy kierunek użytkowania koni małopolskich, co wymaga położenia głównego nacisku selekcyjnego na takie cechy jak: skoczność (uzdolnienia do pokonywania przeszkód), odwaga i cały zespół cech psychicznych oraz zrównowżenia nerwowego, dynamika i harmonia ruchu w chodach podstawowych (stęp, kłus, galop) oraz chęć współpracy z człowiekiem.

Należy konsekwentnie dążyć do określenia i prowadzenia linii i sublinii krajowych koni małopolskich o uzdolnieniach do skoków, gdyż przewidywany sam import zasobów genetycznych zagranicznych linii koni skaczących, z uwagi na stosunkowo niski współczynnik odziedziczalności cechy skoczności ($0,10 < h < 0,30$), nie będzie w stanie spowodować realnej poprawy tej cechy bez posiadania odpowiednich klaczy hodowlanych. Jednak dla uzyskania postępu hodowlanego w doskonaleniu cech użytkowych oraz dla przeciwdziałania nadmiernemu spokrewnieniu małej populacji jaką jest rasa małopolska, należy szczególną uwagę zwrócić na zachowanie rodzin klaczy; wskazany jest również umiarkowany dolew krwi, poprzez import ogierów i nasienia. Jednakże nie należy dopuszczać do zbyt dużego dolewu krwi koni ras zagranicznych, by nie dopuścić do zatracenia cech właściwych koniowi małopolskiemu.

W celu oceny wartości użytkowej:

- ogierzy w wieku od 3 do 4 lat (min. 30 miesięcy) są kwalifikowane do treningu stacjonarnego lub polowego i zdają próbę dzielności, której wymagania określa Załącznik nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,
- klacze w wieku co najmniej 33 miesięcy mogą być poddawane polowym próbom dzielności lub próbom stacjonarnym w zakładzie treningowym.

Dla osiągnięcia celów hodowlanych wskazanych w rozdziale II., realizowane będą następujące elementy pracy hodowlanej wynikające z uczestnictwa ogierów i klaczy w programie hodowli koni rasy małopolskiej:

11.1. OCENA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

11.1.1. Wartość użytkową ocenia się na podstawie następujących elementów:

- 11.1.1.a. oceny rodowodu pod kątem wartości użytkowej jego przodków,
- 11.1.1.b. oceny typu, budowy i rozwoju konia,
- 11.1.1.c. oceny liniowej w przypadku ogierów i klaczy wpisywanych do ksiąg głównych,
- 11.1.1.d. oceny temperamentu i charakteru dokonanej na podstawie opinii przeprowadzającego próbę użytkowości,
- 11.1.1.e. oceny wartości rozplodowej uwzględniającej:
 - daty pokryć,
 - daty wyźrebień lub poronień,
 - płeć urodzonych źrebiąt,
 - liczbę urodzonych źrebiąt po ogierze,
 - liczbę urodzonych źrebiąt od klaczy,
- 11.1.1.f. oceny jakości potomstwa uwzględniającej:
 - jakość źrebiąt przy matkach (typ rasowy, budowa i rozwój, zdrowie, ruch),
 - jakość młodzieży hodowlanej (typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja),
 - liczbę potomstwa wpisanego do ksiąg rasy małopolskiej,
 - wyniki potomstwa, uzyskane w próbach użytkowości określonych w Załączniku nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,
- 11.1.1.g. wyników własnych konia, uzyskanych w próbach użytkowości określonych w Załączniku nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej.

11.1.2. Na ocenę typu, budowy i rozwoju konia składa się wynik trzech pomiarów (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej, obwód nadpęcia przedniego), ich wzajemny stosunek oraz ocena pokroju i ruchu wyrażona w punktach bonitacyjnych, według poniższej skali:

- typ do 15 pkt.
- głowa i szyja do 5 pkt.
- kłoda do 15 pkt.
- kończyny przednie do 10 pkt.
- kończyny tylne do 10 pkt.
- kopyta do 10 pkt.
- ruch w stępie do 10 pkt.
- ruch w kłusie do 10 pkt.
- wrażenie ogólne do 15 pkt.

Maksymalny wynik 100 pkt.

Po ukończeniu 5. roku życia konie wpisane do księgi głównej ogierów (GO) oraz ksiąg klaczy (GK, WK) mogą być poddane weryfikacji wymiarów i oceny bonitacyjnej, których wyniki należy zamieścić w dokumentacji hodowlanej i bazie danych.

11.1.3. Ocena liniowa koni hodowlanych dokonywana jest za pomocą specjalnego arkusza (karty oceny). W celu określenia danej cechy inspektor zaznacza odpowiedni punkt na skali, określając w ten sposób, czy dana cecha jest na poziomie średnim, czy odchyła się w kierunku jednej z wartości skrajnych. Ocenie podlegają cechy określone w Załączniku nr 3. Zasady oceny liniowej.

11.1.4. Ogiery rasy małopolskiej wpisywane do księgi głównej ogierów (GO) muszą z pozytywnym wynikiem ukończyć jedną z prób użytkowości, określonych w Załączniku nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej:

- 11.1.4.a. stacjonarny trening wierzchowy,
- 11.1.4.b. stacjonarny trening zaprzęgowy,
- 11.1.4.c. polowy trening wierzchowy,
- 11.1.4.d. polowy trening zaprzęgowy
- 11.1.4.e. wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni,
- 11.1.4.f. wyniki w sporcie jeździeckim,
- 11.1.4.g. wyniki w wyścigach konnych.

11.1.5. Klacze rasy małopolskiej wpisywane do księgi głównej (GK) lub księgi wstępnej (WK) mogą być poddane jednej z prób użytkowości, zgodnie z Załącznikiem nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej:

- 11.1.5.a. stacjonarny trening wierzchowy,
- 11.1.5.b. stacjonarny trening zaprzęgowy,
- 11.1.5.c. polowy trening wierzchowy,

- 11.1.5.d. polowy trening zaprzęgowy,
- 11.1.5.e. wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni,
- 11.1.5.f. wyniki w sporcie jeździeckim,
- 11.1.5.g. wyniki w wyścigach konnych.

11.1.6. Zgodnie z „Regulaminem prób antydopingowych” (Załącznik nr 6) można wyznaczyć danego konia lub konie do przeprowadzenia badań antydopingowych.

11.2. SYSTEM SELEKCJI

11.2.1. Selekcja koni rasy małopolskiej, obok wskaźników biometrycznych i pokrojowych, powinna opierać się na wynikach użytkowych prób dzielności. W hodowli koni zostały dość dobrze poznane związki między cechami użytkowymi i biometrycznymi u selekcionowanych zwierząt.

11.2.2. Ogierzy rasy małopolskiej są poddawane 6-stopniowej selekcji, uwzględniającej następujące cechy:

11.2.2.a. ocena źrebiąt:

- typ, budowa, zdrowie i rozwój, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt) u hodowcy / właściciela,

11.2.2.b. ocena roczniaków:

- typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt na zorganizowanych przeglądach,
- typ, budowa, zdrowie i rozwój, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt) u hodowcy / właściciela,

11.2.2.c. ocena dwulatków:

- typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt) na zorganizowanych przeglądach,
- typ, budowa, zdrowie i rozwój, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt) u hodowcy / właściciela,

11.2.2.d. ocena ogierów 2- i 3-letnich lub starszych (użytkowa) – zgodnie z Załącznikiem nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,

11.2.2.e. kwalifikacja ogierów do stacjonarnej próby dzielności – typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, zdrowie, rozwój,

11.2.2.f. wynik próby dzielności – zgodnie z Załącznikiem nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,

11.2.2.g. wpis do ksiąg – zgodnie z rozdziałem VIII.

11.2.3. Klacz rasy małopolskiej są poddawane 6-stopniowej selekcji, uwzględniającej następujące cechy:

11.2.3.a. ocena źrebiąt:

- typ, budowa, zdrowie i **rozwój**, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, **średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt** u hodowcy / właściciela,

11.2.3.b. ocena roczniaków:

- typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, **średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt**) na zorganizowanych przeglądach,
- typ, budowa, zdrowie i **rozwój**, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, **średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt**) u hodowcy / właściciela,

11.2.3.c. ocena dwulatków:

- typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, **średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt**) na zorganizowanych przeglądach,
- typ, budowa, zdrowie i **rozwój**, ruch (maks. po 10 pkt. za każdą cechę, **średnia wszystkich cech z dokładnością do 0,1 pkt**) u hodowcy / właściciela,

11.2.3.d. ocena klaczy 2– i 3–letnich lub starszych (użytkowa) – zgodnie z Załącznikiem nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,

11.2.3.e. kwalifikacja klaczy do stacjonarnej próby dzielności – typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, zdrowie, rozwój,

11.2.3.f. wynik próby dzielności – zgodnie z Załącznikiem nr 1. Metodyka oceny wartości użytkowej,

11.2.3.g. wpis do ksiąg – zgodnie z rozdziałem VIII.

11.3. METODY SZACOWANIA WARTOŚCI GENETYCZNEJ

11.3.1. Celem selekcji jest wybór rodziców kolejnego pokolenia w sposób maksymalizujący postęp genetyczny pod względem doskonalenie różnych aspektów użytkowości wierzchowej, przede wszystkim do wyczynowego sportu jeździeckiego, równoległe z utrzymywaniem jak najwyższej jakości cech funkcjonalnych (reprodukcja, zdrowotność).

11.3.2. Metodyka szacowania wartości **genetycznej** – ogiery

- 11.3.2.a. Analizy przeprowadzone są na podstawie wyników prób użytkowości ogierów, które odbyły się od roku 1997. Ze względu na zmiany w próbach dzielności liczba cech była różna.
- 11.3.2.b. Komponenty wariacji (potrzebne do rozdzielenia wpływów środowiskowych i genetycznych) uzyskano za pomocą metody próbkowania Gibbsa (program GIBBS2F90). Sama ocena wartości **genetycznej** dokonana została przy pomocy programu BLUPF90.
- 11.3.2.c. Zastosowano następujący model statystyczny:

$$y_{ij} = \mu + ZT \cdot R_i + a_{ij} + e_{ij}$$

gdzie:

- y_{ij} – wartość cechy obserwowanej u j-tego ogiera w i-tym zakładzie treningowym i roku (wartość użytkowa – model wielocechowy),
- μ – średnia ogólna (każdej z 16 cech),
- $ZT \cdot R_i$ – łączny wpływ stałego czynnika “zakład treningowy/rok oceny” na wartości cech,
- a_{ij} – losowy, genetyczny wpływ addytywny konia na wartości cech (wartość **genetyczna**, liczona także dla zwierząt bez zmierzonej użytkowości, lecz powiązanych rodowodowo),
- e_{ij} – błąd losowy.

- 11.3.2.d. Wagi cech zostały wyrażone w jednostkach standardowego odchylenia odpowiadającej im wartości **genetycznej** cechy. Indeksy wystandaryzowano na średnią = 100 i odchylenie standardowe (SD) = 20, w obrębie wszystkich koni poddanych próbom użytkowości.

11.3.3. Metodyka szacowania wartości **genetycznej** – klacze

- 11.3.3.a. Analizy przeprowadzone są na podstawie wyników prób użytkowości klaczy po treningu 2-miesięcznym które odbyły się od roku 2007. Ponieważ na przestrzeni roku jeden zakład bywał wykorzystywany więcej niż raz, wskazanie środowiska treningu objęło, obok zakładu i roku, również miesiąc próby dzielności. Dodatkowo uwzględniono w modelu wiek klaczy w dniu próby.

- 11.3.3.b. Zastosowano następujący model statystyczny:

$$y_{ij} = \alpha + ZT \cdot R \cdot M_i + \beta \cdot \text{wiek}_j + a_{ij} + e_{ij}$$

gdzie:

- y_{ij} – wartość obserwowanej cechy u j-tej klaczy w i-tym zakładzie treningowym, roku i miesiącu próby (wartość użytkowa, w rzeczywistości 8 cech jednocześnie),
- α – poziom cechy przy teoretycznym wieku=0 (każdej z 8 cech),

$ZT \cdot R \cdot M_i$ – łączny wpływ stałego czynnika “zakład treningowy/rok oceny/miesiąc oceny” na wartości cech,

$\beta \cdot \text{wiek}_j$ – regresja na wiek (wyrażony liczbą dni) w dniu próby (β informuje o ile zmieni się y_{ij} jeśli wiek zmieni się o jednostkę),

a_{ij} – losowy, genetyczny wpływ addytywny klaczy na wartości cech (wartość **genetyczna**),

e_{ij} – błąd losowy.

11.3.3.c. Wartości **genetyczne** pod względem ośmiu ocenianych cech (temperament, charakter, przydatność do treningu, skoki luzem, praca w stępie, kłusie, galopie i jezdność) są sumowane w jeden indeks łączny, o takiej samej wadze dla każdej cechy, który wystandaryzowano na średnią=100 i SD=20.

11.3.3.d. Wyniki oceny wartości **genetycznej** klaczy przekazywane są jej właścicielowi.

11.3.4. Główną informacją, jaką uzyskujemy w wyniku oceny wartości genetycznej jest uszeregowanie koni pod względem każdej ocenianej cechy (i/lub zbiorczego indeksu), w celu wskazania najlepiej rokujących zwierząt by wykorzystać je w rozrodzie – bezwzględna wielkość wartości **genetycznej** schodzi na drugi plan.

11.4. METODY KOJARZEŃ

11.4.1. W hodowli koni rasy małopolskiej stosuje się następujące metody kojarzeń:

11.4.1.a. **kojarzenie w czystości rasy** – kojarzenie osobników tej samej rasy,

11.4.1.b. **krzyżowanie uszlachetniające** rasą koni pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej lub czystej krwi angloarabskiej, stosowane przede wszystkim dla poprawy predyspozycji użytkowych i właściwości biologicznych w pokoleniu potomnym,

11.4.1.c. **dolew obcej krwi** – krzyżowanie z wybitnymi osobnikami innych ras dopuszczonymi przez Komisję Księgi Stadnej,

11.4.1.d. **kojarzenie w umiarkowanym pokrewieństwie**, mające na celu zwiększenie udziału genów wybitnych przodków w rodowodzie danego osobnika. Krycie klaczy ogierami blisko z nimi spokrewnionymi, tj. ojcami, synami, braćmi, półbraćmi, powoduje odmowę wpisu do księgi głównej ogierów GO lub ksiąg klaczy (GK, WK).

XII. OCENA EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA PROGRAMU

- 12.1. Oceny efektywności działania programu dokonuje Komisja Księgi Stadnej koni rasy małopolskiej, która jest powoływana i działa zgodnie z regulaminem prowadzącego księgę.
- 12.2. Ocena efektywności działania programu dokonywana jest poprzez:
 - 12.2.1. monitorowanie liczebności populacji;
 - 12.2.2. sprawdzanie prawidłowości prowadzenia oceny wartości użytkowej;
 - 12.2.3. analizę wyników prób użytkowości;
 - 12.2.4. analizę jakości potomstwa.

METODYKA OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

W ocenie wartości użytkowej stosowana jest następująca skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna	5 – 5,9 – dostateczna
9 – 9,9 – bardzo dobra	4 – 4,9 – niedostateczna
8 – 8,9 – dobra	3 – 3,9 – prawie zła
7 – 7,9 – dosyć dobra	2 – 2,9 – zła
6 – 6,9 – zadowolająca	1 – 1,9 – bardzo zła

1. Ocena wartości użytkowej koni rasy małopolskiej prowadzi się w następujących etapach:

1.1. **Ocena źrebiąt przy matkach oraz koni rocznych i 2-letnich (u hodowcy/właściciela)**

Cechy podlegające ocenie i ich punktacja (z dokładnością do 0,1 pkt.):

- 1.1.1. typ – od 1 do 10 punktów;
- 1.1.2. budowa – od 1 do 10 punktów;
- 1.1.3. zdrowie i rozwój – od 1 do 10 punktów;
- 1.1.4. ruch – od 1 do 10 punktów.

Ocena indywidualna jest **średnią** ocen cząstkowych za poszczególne cechy i **wynosi maksymalnie 10 pkt. (z dokładnością 0,1 pkt.)**.

1.2. **Ocena koni rocznych i 2-letnich (wystawowa)**

Cechy podlegające ocenie i ich punktacja (z dokładnością do 0,1 pkt.):

- 1.2.1. typ – od 1 do 10 punktów;
- 1.2.2. pokrój – od 1 do 10 punktów;
- 1.2.3. ruch w stępie – od 1 do 10 punktów;
- 1.2.4. ruch w klusie – od 1 do 10 punktów;
- 1.2.5. kondycja i pielęgnacja – od 1 do 10 punktów.

Ocena indywidualna jest **średnią** ocen cząstkowych za poszczególne cechy i **wynosi maksymalnie 10 pkt. (z dokładnością 0,1 pkt.)**.

1.3. **Ocena koni 2- i 3-letnich lub starszych (użytkowa)**

Ocenie mogą podlegać konie dwu- i trzyletnie spełniające następujące warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do GO, GK lub WK
- klacze jałowe lub maksymalnie do 5. miesiąca ciąży.

Minimalna liczba koni przystępujących do oceny wynosi 10.

Komisja ocenia następujące elementy:

- 1.3.1. typ (A) – zgodność cech płciowych i rasowych z wzorcem rasy określonym w programie **hodowlanym**,
- 1.3.2. pokrój (B) – poprawność budowy poszczególnych partii ciała,
- 1.3.3. skoki luzem w korytarzu (C) – możliwości, technika (praca): kończyn zadnich, grzbietu, szyi i kłębu, siła, równowaga, rytm, ambicja (chęć) oraz waleczność,
- 1.3.4. stęp w rękę (D) – takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga, elastyczność,
- 1.3.5. kłus luzem (E) – takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga (sposób i kierunek przenoszenia środka ciężkości), elastyczność,
- 1.3.6. galop luzem (F) – takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga (sposób i kierunek przenoszenia środka ciężkości), elastyczność.

Ocena każdej z cech dokonywana jest w skali od 1 do 10 punktów, z dokładnością do 0,1 pkt.

Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie próby.

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{\mathbf{A + B + C + D + E + F}}{\mathbf{6}}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{\mathbf{D + E + F}}{\mathbf{3}}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{\mathbf{2 \times C + F}}{\mathbf{3}}$$

1.4. Ogólnopolski Młodzieżowy Czempionat koni rasy małopolskiej oraz analogiczne czempionaty regionalne (tj. wyłącznie dla koni rasy małopolskiej) odbywają się według zasad opisanych w Regulaminie ustalonym przez Komisję Księgi Stadnej koni rasy małopolskiej.

Metody oceny wartości użytkowej i odpowiednie testy wydolności, umożliwiają oszacowanie wartości **genetycznej** wykorzystywanych reproduktorów na podstawie wyników własnych oraz osiągnięć ich potomstwa.

1.5. Kwalifikacja i wpis ogierów do księgi stadnej

1.5.1. Wstępna kwalifikacja do hodowli:

1.5.1.a. ocena rodowodu pod kątem wartości użytkowej i **genetycznej** przodków, wzrost, rozwój, zdrowotność,

1.5.1.b. typ, prawidłowość budowy i ruchu,

1.5.1.c. ocena temperamentu i charakteru.

1.5.2. Ogiery w wieku min. **30** miesięcy mogą zostać dopuszczone do rozrodu (licencja czasowa) na podstawie oceny eksterieru, skoków luzem lub ruchu luzem, oceny na twardej nawierzchni oraz po spełnieniu wszystkich pozostałych wymagań niezbędnych do wpisu do księgi m. Ogier taki, w zależności od wieku, po licencji czasowej, może ubiegać się o licencję dożywotnią na podstawie: polowej lub stacjonarnej próby dzielności, MPMK lub sportu jeździeckiego. W przypadku braku spełnienia tych warunków traci możliwość użytkowania w rozrodzie.

1.5.3. Kwalifikacja ogierów do hodowli i wpis do księgi stadnej:

Ogiery są kwalifikowane w czterech grupach:

Grupa A – ogiery ujeżdzeniowe,

Grupa B – ogiery skokowe,

Grupa C – ogiery tzw. zaawansowane w krew – min. 50% xx, oo lub xxoo, wszystkie ogiery małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych,

Grupa D – ogiery zaprzęgowe. Preferowane będą ogiery maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej, jak również wskazane przez Komisję kwalifikacyjną oraz ogiery małopolskie z rodowodami kwalifikującymi do programu ochrony zasobów genetycznych.

Kwalifikacja do poszczególnych grup odbywa się na podstawie analizy rodowodowej przeprowadzonej przez Komisję Księgi Stadnej, na podstawie zgłoszeń. KKS może podjąć decyzję o niedopuszczeniu ogiera do kwalifikacji ze względów rodowodowych.

1.5.3.a. Ogiery są kwalifikowane do hodowli w wieku min. 30 miesięcy, w terminie do końca roku, w którym ogier kończy 4 lata.

1.5.3.b. Minimalne wymagania dla ogierów:

Grupa A (ogierzy ujeżdzeniowe) – ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej 7,5 pkt z ocen za: stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,8 punktu.

Grupa B (ogier skokowe) - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej 7,5 pkt za skoki luzem i galop, przy czym skoki luzem muszą być ocenione na minimum 7,5 punktu.

Grupa C (ogier zaawansowane w krew min. 50% xx, oo lub xxoo, ogier małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych) - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej 7,2 pkt (lub 7,0 pkt w przypadku ogierów spełniających warunki POZG) za: skoki luzem, stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,0 punktów.

Grupa D (ogier zaprzęgowe) – ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej 7,0 pkt. z ocen za: stęp, kłus, galop luzem, a w przypadku ogierów tzw. maści kolorowych i/lub spełniających warunki POZG – średniej 6,0 pkt.

1.5.4. Kwalifikacja ogierów do hodowli i wpis do księgi stadnej odbywa się na podstawie wyników poszczególnych wariantów prób użytkowości.

1.5.4.a. Ogier przystępują do próby dzielności w wieku min. 39 miesięcy, w terminie do końca roku, w którym ogier kończy 5 lat.

1.5.4.b. Minimalne wymagania zaliczenia próby dla ogierów:

Grupa A (ogier ujeżdżeniowej) - minimum 7,5 w ocenie ujeżdżeniowej

Grupa B (ogier skokowe) - minimum 7,5 w ocenie skokowej

Grupa C (ogier zaawansowane w krew – min. 50% xx, oo lub xxoo, ogier małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych)

- minimum 7,2 w ocenie ogólnej lub minimum 7,5 w ocenie ujeżdżeniowej lub skokowej
- ogier spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 7,0 w ocenie ogólnej, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,5 punktu.

Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych i niespełniających warunków rodowodowych POZG.

Grupa D (ogier zaprzęgowe)

- minimum 7,0
- minimum 6,5 – dotyczy ogierów maści: srokatej, tarantowatej i/lub spełniających warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG),
- ogier spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 6,0 pkt.

Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych i niespełniających warunków rodowodowych POZG.

1.5.5. Komisja Księgi Stadnej wskazuje członka Komisji kwalifikującej ogiery do hodowli oraz Komisji przeprowadzającej próby dzielności.

1.5.6. Warianty prób użytkowości:

1.5.6.a. Próba dzielności ogierów po stacjonarnym 100/70-dniowym treningu wierzchowym (ogiery 3–4-letnie)

Kwalifikacja i próba przeprowadzane są zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.5.3. b., natomiast wymagania dotyczące zaliczenia próby w pkt. 1.5.4.b.

W czasie próby obowiązuje: wędzidło bez możliwości zastosowania efektu dźwigni, nachrapnik zwykły z dodatkowym paskiem krzyżowym. Niedopuszczalne jest stosowanie wytoka i ostróg. Dozwolony jest palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

- **Ocena w rękę, na płycie i na trójkącie w stępie i kłusie (wymiały trójkąta około 30x30x30 m).**

Najpierw koń prezentowany jest w kłusie, następnie w pozycji stój, a na końcu w stępie.

- **Skoki luzem – na kombinacji:**

Wskazówka (drąg) w odległości 6,0 m od ściany – 2,8–3,0 m – koperta – 6,5–7,5 m – stacjonata – 7,0–8,0 m – stacjonata / okser / doublebarre wys. 70 cm podnoszony maksymalnie do 140 cm, o szer. min. 100 cm (rozszerzany maksymalnie do 140 cm). O wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją. W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji (tzw. „ptaszki” są niedopuszczalne).

- **Ocena pod jeźdźcem – pokaz koni w zastępie (do 5 koni):**

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym na długiej wodzy, żucie z ręki.

- **Skoki pod jeźdźcem – na kombinacji:**

Wskazówka (drąg) – 2,5–3,0 m – krzyżak – 6,5–7,0 m – stacjonata – 6,5–7,0 m – doublebarre wys. 70 cm, szer. min. 100 cm, który po każdym udanym skoku może być podniesiony o ok. 10 cm,

maksymalnie do 120 cm, a rozszerzony maksymalnie do 130 cm (o wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT w porozumieniu z Komisją). W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji.

- **Próba terenowa – na dystansie 2,0 km, w tempie 500m/min.**

Na wyznaczonej trasie ogiery muszą pokonać 5 przeszkód stałych, np.: kłoda wys. 80 cm, szer. frontu 4-4,5 m, hyrda wys. 100 cm (w tym część stała 70 cm). Norma czasu wynosi 5 minut, czas maksymalny 6 minut. Czas przejazdu powyżej czasu maksymalnego oznacza dyskwalifikację. Ocenie podlega styl galopu oraz styl pokonywania przeszkód.

- **Jezdność* i przydatność do skoków (jeździec testowy) – na kombinacji:**

draż – 2,5 m – stacjonata – 16,5–18 m – doublebarre (o wysokości decyduje obcy jeździec w porozumieniu z Kierownikiem ZT). W uzasadnionych przypadkach obcy jeździec, w porozumieniu z Kierownikiem ZT, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji. Dopuszczalna jest dodatkowa przeszkoda rozprężeniowa – stacjonata ze wskazówką na kłus.

- **Jezdność* i przydatność do ujeżdżenia (jeździec testowy)**

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym na długiej wodzy, żucie z ręki.

Jezdność* – należy rozumieć, jako chęć współpracy z jeźdźcem, poddawanie się woli jeźdźcy, podatność na pomoce, miękkość „noszenia” oraz samopoczucie jeźdźcy podczas jazdy.

Ocenie podlegają następujące elementy (cechy) według poniższego schematu:

- **Ocena Komisji i Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

- A. skoki luzem (max 10 pkt.)**

- chęć do skoku
- łatwość skoku
- refleks
- praca przodu
- praca zadu
- praca krzyża i szyi

- B. skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt.)**

- chęć do skoku
- łatwość skoku
- refleks
- praca przodu
- praca zadu

praca krzyża i szyi

C. praca w stępie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

D. praca w kłusie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

E. praca w galopie (max 10 pkt.)

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu
rozluźnienie

F. praca w galopie terenowym (max 10 pkt.)

styl galopu
styl pokonywania przeszkód

• **Ocena jeźdźców testowych (z dokładnością do 0,5 pkt)**

G. Jezdność i przydatność do ujeżdżenia (max 10 pkt.)

H. Jezdność i przydatność do skoków (max 10 pkt.)

Oceny obcych jeźdźców podawane są publicznie podczas ogłoszenia ostatecznych wyników próby dzielności wraz z ocenami Komisji i kierownika ZT. Podczas testu obcych jeźdźców (około 7 dni przed próbą) możliwy jest jedynie komentarz ustny podawany właścicielowi ogiera na jego wniosek, po zakończeniu oceny ogiera przez jeźdźców testowych.

• **Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

I. przydatność do treningu (max 10 pkt.)

praca ujeżdzeniowa
praca skokowa

J. temperament** (max 10 pkt.)

K. charakter*** (max 10 pkt.)

Temperament – zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwały przez całe życie. Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- **Nieptochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.
- **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania – odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.

- **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
- **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna	5 – 5,5 – dostateczna
9 – 9,5 – bardzo dobra	4 – 4,5 – niedostateczna
8 – 8,5 – dobra	3 – 3,5 – prawie zła
7 – 7,5 – dosyć dobra	2 – 2,5 – zła
6 – 6,5 – zadowalająca	1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt.

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E + F + G + H}{8}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{C + D + E + G}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{A + B + E + H}{4}$$

Oceny: I, J, K mają charakter informacyjny

Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – ogier nie kończy próby. Na wynik końcowy składają się oceny Komisji, Kierownika ZT – średnia z ocen jeźdźców testowych za cechę „jezdność”. Prowadzący księgę może podjąć decyzję o skróceniu czasu treningu do 70 dni i rezygnacji z próby terenowej. W takiej sytuacji w ocenie ogólnej nie jest uwzględniana ocena za pracę w galopie terenowym (F).

Ogierzy rasy małopolskiej i innych ras półkrwi hodowli polskiej i zagranicznej kończące ZT wierzchowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej lub zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej po otrzymaniu wyniku:

Grupa A (ogierzy ujeżdzeniowej) - minimum 7,5 w ocenie ujeżdzeniowej

Grupa B (ogierzy skokowe) - minimum 7,5 w ocenie skokowej

Grupa C (ogierzy zaawansowane w krew – min. 50% xx, oo lub xxoo, ogierzy małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych)

- minimum 7,2 w ocenie ogólnej lub minimum 7,5 w ocenie ujeżdzeniowej lub skokowej,- ogierzy spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 7,0 w ocenie ogólnej, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,5 punktu. Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych POZG.

1.5.6.b. Próba dzielności ogierów po stacjonarnym 60-dniowym treningu zaprzęgowym (ogierzy 3–4-letnie)

Kwalifikacja i próba przeprowadzane są zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.4.3. b.

Program kwalifikacji

- I Etap – **kwalifikacja** do 60-dniowego treningu zaprzęgowego, zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.5.3. b.

- II Etap:
 - Badanie weterynaryjne ogólnego stanu zdrowia (w tym sprawdzenie szczepień przeciwko grypie w paszporcie hodowlanym).
 - Sprawdzenie stopnia przygotowania ogiera do pracy w zaprzęgu:
 - Ogier musi **bez większych oporów przyjąć kietno i uprzęż zakładaną przez nie więcej niż 2 osoby.**
 - Podczas kwalifikacji dopuszczone jest wędzidło grube, dwuczęściowe.

- Ogier bez oporów musi podawać wszystkie nogi.
- Sprawdzenia stopnia przygotowania ogiera dokonuje Kierownik Zakładu w obecności członka Komisji.
- Ogier, który nie spełnia któregoś z w/w wymogów, nie będzie przyjęty do Zakładu Treningowego.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprzęż szorowa, jednolita dla koni uczestniczących w treningu i próbie oraz pojazd **typu maratonowego lub treningowego jednokonnego** ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę pojazdu.

Podczas kwalifikacji w zaprzęgu oraz próby dzielności obowiązuje wędzidło o łagodnym działaniu. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę wędzidła.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

We wszystkich elementach próby konia prezentuje powożący Zakładu Treningowego, podczas oceny pokroju i ruchu konia może prezentować właściciel lub osoba przez niego wskazana.

Dzień pierwszy:

Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Ocenione elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	między C i M- przejście do stępa	płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
7.	KA - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
8.	między A i F- przejście do stępa	płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
10.	HCMRBAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury.

	D - koło w lewo o średnicy 20 m	Zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
a.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
b.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda, takt i elastyczność	10
c.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
d.	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
e.	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Ocena każdej z cech dokonywana jest w skali od 1 do 10 punktów, z dokładnością do 0,5 pkt.

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wynikiem końcowym próby ujeżdżenia jest średnia ocen ogólnych, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik próby ujeżdżenia} = \frac{a + b + c + d + e}{5}$$

Wynik próby ujeżdżenia poniżej 4 pkt dyskwalifikuje ogiera z próby.

Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu			Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.	Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:06	10,0	I mniej	00:03:25	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5	00:03:26	00:03:30	9,5
0:03:12	0:03:16	9,0	00:03:31	00:03:36	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5	00:03:37	00:03:41	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0	00:03:42	00:03:47	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5	00:03:48	00:03:52	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0	00:03:53	00:03:58	7,0
0:03:37	0:03:41	6,5	00:03:59	00:04:03	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0	00:04:04	00:04:09	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5	00:04:10	00:04:14	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0	00:04:15	00:04:20	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5	00:04:21	00:04:25	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0	00:04:26	00:04:31	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5	00:04:32	00:04:36	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0	00:04:37	00:04:42	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5	00:04:43	00:04:47	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0	00:04:48	00:04:53	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5	00:04:54	00:04:58	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja	00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień drugi

Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km.

Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała ogiera (masa pojazdu + powożącego + ładunek) \pm 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **6 min. 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0

0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:28	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0
0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0
0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0
00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0
00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

Próba szybkości w stepie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m. Norma czasu **3 min 50 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0
0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0
00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

1. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby o **10 %, korzystając z tabeli dla złych warunków pogodowych.**
2. W przypadku objawów złego samopoczucia konia podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
3. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z koni w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych koni w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
4. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – koń nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwu dni próby i ocen obcego powożącego. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Są one przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby.

Oceniając temperament i charakter Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę następujące wymiary temperamentu i charakteru:

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwałe przez całe życie. Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko

przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanych przedmiotów.

- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się.

Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
- * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
- * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Podsumowanie próby dzielności ogierów

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter	10		
b	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego	10		
c	Ocena obcego powożącego		10	
d	Ujeżdżenie (kierownik)	10		
e	Ujeżdżenie (komisja)			10
f	Próba szybkości w kłusie			10
g	Próba wytrzymałości			10
h	Próba szybkości w stępie			10

Wynikiem końcowym próby jest średnia ocena ww. cech, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik końcowy} = \frac{a + b + c + d + e + f + g + h}{8}$$

Ogierzy rasy małopolskiej i innych ras półkrwi hodowli polskiej i zagranicznej kończące ZT zaprzęgowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej lub zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej po otrzymaniu wyniku:

- minimum 7,0
- minimum 6,5 – dotyczy ogierów maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej, spełniających warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG),
- ogierzy spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 6,0 pkt.

Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych POZG.

Informacje dodatkowe dotyczące stacjonarnych prób dzielności ogierów

1. Sprawdzenie stopnia **przygotowania** ogiera przed zakwalifikowaniem do ZT powinno odbywać się w obecności kierownika ZT oraz co najmniej jednego z członków Komisji Kwalifikacyjnej.
2. Podczas testu ogierzy powinny być przyprowadzane na halę i tam dosiadanę, również zsiadanie po zakończonej próbie dzielności winno odbywać się na hali. Konie powinny być wyprowadzane z hali w rękę (najlepiej, aby były za każdym razem ustawiane w rzędzie).

3. Każdy ogier zakwalifikowany do ZT powinien posiadać tzw. kartę zdrowia ogiera, prowadzoną przez lekarza weterynarii danego ZT. Do karty wpisywane są informacje dotyczące stanu zdrowia ogiera w trakcie treningu, przyczyn jego pauzowania, rozczyszczania kopyt oraz zabiegów weterynaryjnych, którym koń został poddany. Po zakończonej próbie karty podpisane przez kierownika ZT oraz odpowiedzialnego lekarza weterynarii są przekazywane do biura PZHK. Na prośbę właściciela kopia karty ogiera będzie mu udostępniona.
4. W przypadku gdy ogier został zakwalifikowany i odbył trening, ale nie przystąpił do próby, właściciel może się ubiegać o ponowne dopuszczenie ogiera do treningu w kolejnym terminie (pod warunkiem, że ogier nie przekroczył 4 lat). Najpóźniej na miesiąc przed terminem następnego naboru do Zakładu Treningowego, właściciel zwraca się z pisemną prośbą do Komisji Księgi Stadnej o dopuszczenie ogiera do treningu. Ogier musi być ponownie przedstawiony Komisji Kwalifikacyjnej. Ogier taki, podobnie jak wszystkie ogiery przedstawiane do kwalifikacji, powinien posiadać zaświadczenie lekarza powiatowego o stanie zdrowia, szczepienie przeciwko grypie oraz być zbadanym przez lekarza weterynarii w ZT przed dopuszczeniem do kwalifikacji.
5. Ogier, który:
 - zostanie wycofany z pierwszego treningu z powodu kontuzji i/lub choroby,
 - zostanie wycofany przez właściciela przed końcem treningu z innego powodu niż kontuzja i/lub choroba,
 - nie zda próby dzielności,
 - zda próbę dzielności z wynikiem niewystarczającym do wpisu do księgimoże przystąpić do ponownego treningu i próby w roku następnym, ale jedynie w ZT o tym samym profilu, w jakim był poddawany treningowi pierwotnie, pod warunkiem, że spełnia wymagania dotyczące wieku. Wynik końcowy próby dzielności ogiera po drugim stacjonarnym treningu jest wynikiem ostatecznym (nawet, jeśli jest gorszy od wyniku uzyskanego po pierwszym stacjonarnym treningu).
6. W przypadku kontuzji/choroby ogiera, kierownik ZT musi poinformować właściciela o wyłączeniu konia z treningu i przedłożyć mu orzeczenie lekarza ZT po zakończeniu leczenia. W przypadku, gdy ogier miał przerwę w treningu, o jego kontynuacji decyduje właściciel ogiera po konsultacji z kierownikiem ZT oraz lekarzem weterynarii odpowiedzialnym za dany ZT.
7. Przy podejrzeniu o porażenie krtani, kierownik ZT informuje o powyższym fakcie właściciela, a także powiadamia go o terminie badania endoskopowego. Badanie to dokonywane jest przez lekarza upoważnionego przez PZHK. Koszty badania ponosi właściciel. W karcie ogiera odnotowywany jest wynik tego badania.

8. Jeden z członków Komisji Oceniającej Ogiery obecny na „teście połówkowym”, przedstawia PZHK szczegółowy raport, w którym charakteryzuje każdego ogiera prezentowanego podczas tego sprawdzianu. Uwagi te winny dotyczyć: kondycji, skoków luzem, oceny chodów podstawowych i podstawowego wyszkolenia, które można ocenić na podstawie jazdy w zastępach. Każdy właściciel może poprosić o kopię raportu z charakterystyką jego ogiera (oryginał zostaje w biurze PZHK). Raport nie jest podawany w formie ocen tylko opisu słownego.
9. Ogiery, które nie były poddane próbie dzielności w zakładzie treningowym lub jej nie zdały, mogą otrzymać wpis do księgi stadnej po uzyskaniu określonego wyniku w jednej z prób alternatywnych (MPMK, sport, wyścigi), pod warunkiem spełnienia pozostałych wymagań dla ogierów rasy małopolskiej dotyczących wpisu do ksiąg, określonych w pkt 7.3.

Po spełnieniu wymagań sportowych, ogiery powinny być poddane ocenie bonitacyjnej i liniowej w dniu zakończenia Mistrzostw Polski Młodych Koni, na których zdobyły potrzebny wynik lub w innym miejscu i terminie wyznaczonym przez prowadzącego księgę. **Oceny ogierów dokonuje Komisja, w skład której musi wchodzić co najmniej jeden członek Komisji Oceniającej ogiery.**

1.5.6.c. Próba dzielności ogierów po połowym 100–dniowym treningu wierzchowym (ogiery 3–4–letnie)

Kwalifikacja i próba przeprowadzane są zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.5.3. b., natomiast wymagania dotyczące zaliczenia próby w pkt. 1.5.4.b.

Etap I – kwalifikacja

1. Miejsca kwalifikacji: dysponujące halą odpowiednią do prezentacji ogierów, zapleczem stajennym oraz personelem o odpowiednich kwalifikacjach do nadzorowania koni podczas oceny skoków i ruchu luzem.
2. Kwalifikacji dokonuje komisja wyznaczona przez prowadzącego księgę.
3. Ogiery są kwalifikowane w czterech grupach:
 - Grupa A** – ogiery ujeżdżeniowe,
 - Grupa B** – ogiery skokowe,
 - Grupa C** – ogiery tzw. zaawansowane w krew – min. 50% xx, oo lub xxoo, wszystkie ogiery małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych,

Kwalifikacja do poszczególnych grup odbywa się na podstawie analizy rodowodowej przeprowadzonej przez Komisję Księgi Stadnej, na podstawie zgłoszeń. KKS może podjąć decyzję o niedopuszczeniu ogiera do kwalifikacji ze względów rodowodowych.

Program kwalifikacji:

Kwalifikacja do treningu przeprowadzana jest zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.5.3. b.

Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera z osobna, odnośnie jego zakwalifikowania bądź niezakwalifikowania do etapu II. Po kwalifikacji właściciele wszystkich ogierów otrzymują kopię bonitacji **oraz** oceny liniowej.

Etap II – próba dzielności

1. Ocena wszystkich ogierów, które zaliczyły etap I, odbywać się będzie po ok. 100 dniach treningu w jednym, wskazanym przez PZHK miejscu, dysponującym odpowiednią do prezentacji ogierów halą, zapleczem stajennym (stajnia boksowa), miejscem do oceny koni na twardej nawierzchni oraz placem do oceny koni na trójkącie o wym. ok. 30x30x30 m.
2. Oceny **dokonyje komisja wyznaczona przez prowadzącego księgę.**

Program próby:

Próba przeprowadzana jest zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Wynik końcowy Komisji podawany jest po dwóch dniach oceny.

Na każdym etapie próby komisja może zadecydować o niedopuszczeniu ogiera do kolejnego elementu próby. Ogier musi być oceniony we wszystkich elementach próby, żeby być sklasyfikowanym. Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera osobno, odnośnie jego zakwalifikowania bądź niezakwalifikowania do hodowli.

W czasie próby obowiązuje: wędzidło bez możliwości zastosowania efektu dźwigni, nachrapnik zwykły z dodatkowym paskiem krzyżowym. Niedopuszczalne jest stosowanie wytoka i ostróg. Dozwolony jest palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

Ocenie podlegają następujące elementy, według poniższego schematu:

*** Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. Skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt.)

styl skoku

łatwość skoku
refleks
możliwości skokowe
odwaga

B. Praca w stępie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność

C. Praca w kłusie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność

D. Praca w galopie (max 10 pkt.)

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu

E. Praca w galopie terenowym (max 10 pkt.)

styl galopu
styl pokonywania przeszkód

F. Ocena jeźdźca testowego ujeżdżeniowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do ujeżdżenia (max 10 pkt.)

G. Ocena jeźdźca testowego skokowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do skoków (max 10 pkt)

H. Ocena jeźdźca testowego WKKW (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do WKKW (max 10 pkt)

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E + H}{6}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + F}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + G}{4}$$

Ogierzy rasy małopolskiej i innych ras półkrwi hodowli polskiej i zagranicznej mogą uzyskać wpis do księgi stadnej lub zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej po otrzymaniu wyniku:

Grupa A (ogierzy ujeżdżeniowej) - minimum 7,5 w ocenie ujeżdżeniowej

Grupa B (ogierzy skokowe)- minimum 7,5 w ocenie skokowej

Grupa C (ogierzy zaawansowane w krew – min. 50% xx, oo lub xxoo, ogierzy małopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych)

– minimum 7,2 w ocenie ogólnej

Ogierzy spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 7,0 w ocenie ogólnej, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,5 punktu. Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych POZG.

Właściciele wszystkich ogierów otrzymują kopię bonitacji.

1.5.6.d. Próba dzielności ogierów po połowym 60-dniowym treningu zaprzęgowym (ogierzy 3–4-letnie)

Kwalifikacja i próba przeprowadzane są zgodnie z regulaminem określonym corocznie przez prowadzącego księgę.

Zasady kwalifikacji

Minimalne wymagania kwalifikacji dla ogierów opisane są w pkt. 1.5.3. b.

Program próby

Polowa próba dzielności trwa trzy dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprzęż szorowa oraz pojazd **typu treningowego lub maratonowego jednokonny** ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę pojazdu.

Podczas próby dzielności obowiązuje wędzidło o łagodnym działaniu. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę wędzidła.

We wszystkich elementach próby (poza testem Obcego Powożącego) ogiera prezentuje osoba, wyznaczona przez właściciela, zgłoszona Komisji Oceny w przeddzień próby. We wszystkich elementach próby obowiązkowa obecność luzaka na bryczce **oraz prawidłowo zapięty kask ochronny osób na bryczce.**

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

Dzień pierwszy:

Test obcego powożącego.

Oceny obcego powożącego wystawiane są na podstawie **dowolnego wykonywania elementów próby ujeżdżeniowej na czworoboku.** Oceny obcego powożącego są przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Dzień drugi:

Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Oceniowane elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	między C i M- przejście do stępa	płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku

7.	KA - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
8.	między A i F- przejście do stępa	płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wyroku
10.	HCMRBAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury. Zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
a.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
b.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda, takt i elastyczność	10
c.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
d.	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
e.	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Ocena każdej z cech dokonywana jest w skali od 1 do 10 punktów, z dokładnością do 0,5 pkt.

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wynikiem końcowym próby ujeżdżenia jest średnia ocen ogólnych, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik próby ujeżdżenia} = \frac{a + b + c + d + e}{5}$$

Wynik próby ujeżdżenia poniżej 4 pkt dyskwalifikuje ogiera z próby.

Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:06	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5
0:03:12	0:03:16	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0
0:03:37	0:03:41	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:03:25	10,0
00:03:26	00:03:30	9,5
00:03:31	00:03:36	9,0
00:03:37	00:03:41	8,5
00:03:42	00:03:47	8,0
00:03:48	00:03:52	7,5
00:03:53	00:03:58	7,0
00:03:59	00:04:03	6,5
00:04:04	00:04:09	6,0
00:04:10	00:04:14	5,5
00:04:15	00:04:20	5,0
00:04:21	00:04:25	4,5
00:04:26	00:04:31	4,0
00:04:32	00:04:36	3,5
00:04:37	00:04:42	3,0
00:04:43	00:04:47	2,5
00:04:48	00:04:53	2,0
00:04:54	00:04:58	1,5
00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień trzeci

Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km.

Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała ogiera (masa pojazdu + powożącego + ładunek) ± 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **6 min. 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0
0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:28	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0
0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0
0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
-	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0
00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0
00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0
00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

Próba szybkości w stępie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m. Norma czasu **3 min 50 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0

0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

1. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby o **10 %**, korzystając z tabeli dla złych warunków pogodowych.
2. W przypadku objawów złego samopoczucia konia podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
3. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z koni w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych koni w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
4. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – koń nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Obcego Powożącego oraz Komisję Oceny. Komisja dokonuje oceny temperamentu i charakteru ogierów na podstawie obserwacji poczynionych podczas kwalifikacji i trzech dni próby, po konsultacji z osobami prowadzącymi kontrolę w miejscach treningu ogierów. Ocenie podlegają m.in.: reakcja na człowieka, chęć współpracy z człowiekiem, zachowanie w boksie, podczas karmienia i obsługi, podczas zaprzęgnięcia i pracy, przy ocenie na trójkącie, podczas wykonywania pomiarów oraz zaangażowanie ogiera w pracę.

Podsumowanie polowej próby dzielności ogierów

Lp.	Cecha	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter		10
b	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego		10
c	Ocena obcego powożącego	10	
d	Ujeżdżenie		10x2
e	Próba szybkości w kłusie		10

f	Próba wytrzymałości		10
g	Próba szybkości w stępie		10

Wynikiem końcowym próby jest średnia ocena ww. cech, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik końcowy} = \frac{a + b + c + d + e + f + g + h}{8}$$

Ogierzy rasy małopolskiej i innych ras półkrwi hodowli polskiej i zagranicznej mogą uzyskać wpis do księgi stadnej lub zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej po otrzymaniu wyniku:

- minimum 7,0
- minimum 6,5 – dotyczy ogierów maści: srokatej, tarantowatej, spełniających warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG),
- ogierzy spełniające warunki programu ochrony zasobów genetycznych (POZG) mogą uzyskać wpis do księgi stadnej i prawo krycia wyłącznie klaczy objętych POZG po uzyskaniu minimum 6,0 pkt.

Jeśli taki ogier zakwalifikuje się lub wystartuje w MPMK w kategorii 4 lub 5 lub 6 lat, uzyskuje prawo krycia również klaczy nieobjętych i niespełniających warunków rodowodowych POZG.

Wyniki próby dzielności sklasyfikowane zostaną osobno dla ogierów małopolskich i osobno dla grupy ogierów sp, wlkp i importowanych.

Informacje dodatkowe dotyczące polowych prób użytkowości ogierów

1. Na próbę dzielności ogierów po treningu polowym można przywieźć ogiera, który nie był przedstawiony podczas kwalifikacji, lecz był poddany treningowi. Jeżeli tak ogier zda próbę końcową i spełni pozostałe wymagania określone w pkt 7.3.1., może zostać wpisany do księgi głównej ogierów na ogólnych zasadach.
2. W przypadku, gdy ogier odbył polowy trening, ale nie przystąpił do próby, właściciel może ubiegać się o ponowne dopuszczenie ogiera do treningu w kolejnym terminie (pod warunkiem, że ogier nie przekroczył wieku 4 lat). Najpóźniej na miesiąc przed terminem następnego naboru do treningu, właściciel zwraca się z pisemną prośbą do Komisji Księgi Stadnej o dopuszczenie ogiera do treningu. Ogier musi być ponownie przedstawiony komisji kwalifikacyjnej.
3. Ogier, który:
 - zostanie wycofany z pierwszego treningu z powodu kontuzji i/lub choroby,

- zostanie wycofany przez właściciela przed końcem treningu, z innego powodu niż kontuzja i/lub choroba,
- nie zda próby dzielności (ocena niedostateczna),
- zda próbę dzielności, ale z wynikiem niewystarczającym do wpisu do księgi, może przystąpić do ponownego treningu i próby w roku następnym, pod warunkiem, że spełnia wymagania dotyczące wieku. Wynik końcowy próby dzielności ogiera po drugim treningu jest wynikiem ostatecznym (nawet jeśli jest gorszy od wyniku uzyskanego po pierwszym stacjonarnym treningu).

Informacje dodatkowe dotyczące polowych oraz stacjonarnych prób dzielności ogierów

1. Ogiery, które odbywają trening polowy lub stacjonarny mają prawo brać udział w zawodach sportowych lub innych imprezach hodowlanych, na wniosek właściciela konia, po uzyskaniu zgody osoby odpowiedzialnej za trening konia.
2. Ogiery, które nie były poddane stacjonarnemu lub polowemu treningowi, zakończonemu próbą dzielności lub nie zdały tej próby, mogą uzyskać wpis do księgi po zdaniu jednej z poniższych prób alternatywnych.

1.5.7. Wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni

UJEŹDŻENIE

wynik końcowy po ukończeniu konkursu finałowego:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ I ZAGRANICZNEJ	Uwagi
4	min. 15 pkt. bonif.	wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
5	min. 22 pkt. bonif.	–
6	min. 22 pkt. bonif.	–

SKOKI

wynik końcowy po ukończeniu konkursu finałowego:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ I ZAGR.	Uwagi
4	min. 16 pkt. bonif.	wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
5	min. 24 pkt. bonif.	–
6	max. 4 pkt. karne	–
7	max. 4 pkt. karne	–

WKKW

wynik końcowy po ukończeniu wszystkich trzech prób:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ i ZAGR.		Uwagi
4	min. 30 pkt. bonifikacyjnych		–
5	min. 29 pkt. bonifikacyjnych		–
6	max. 40 pkt. karnych		– w tym: próba ujeżdżenia max. 35 pkt., kros bez wyłamań, spóźnienie do 10 sek. – 4 pkt. karne, próba skoków – max 2 zrzutki – 8 pkt. karnych

POWOŻENIE ZAPRZĘGAMI JEDNOKONNYMI

wynik końcowy po ukończeniu wszystkich trzech prób:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ I ZAGR.	Uwagi
wszystkie kategorie wiekowe	sklasyfikowanie w wynikach końcowych	–

SPORTOWE RAJDY KONNE

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ I ZAGRANICZNEJ	Uwagi
6	ukończenie MPMK w tempie powyżej 15 km/h, wejście na 1 i 2 bramkę wet. poniżej 5 minut, uzyskanie oceny „A” za ruch na wszystkich bramkach	–

Zawody dodatkowe dla koni hodowli zagranicznej rozgrywane są na warunkach MPMK hodowli polskiej i w czasie ich trwania. Dla koni startujących w tych zawodach prowadzi się odrębną klasyfikację.

1.5.8. Wyniki w sporcie jeździeckim

UJEŹDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy L podczas zawodów regionalnych i ogólnopolskich	w ciągu 1 sezonu startowego
5	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy P podczas zawodów regionalnych i ogólnopolskich	w ciągu 1 sezonu startowego

6	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy N podczas zawodów regionalnych i ogólnopolskich	w ciągu 1 sezonu startowego
7	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy CC podczas zawodów ogólnopolskich bądź klasy St. Georges lub Inter I podczas CDI	– w ciągu 1 sezonu startowego – Kür wykluczony
8 i więcej	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy Inter II lub Grand Prix podczas CDI lub ogólnopolskich lub uzyskanie sumy powyżej 180% podczas 3 dni Mistrzostw Polski Seniorów	– w ciągu 1 sezonu startowego – Kür wykluczony

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
6	ukończenie 3 konkursów klasy N (z tego min. 1 wynik zdobyty na zawodach ogólnopolskich)	w ciągu 1 sezonu startowego
7 i więcej	ukończenie 2 konkursów min. 135 cm bez punktów karnych podczas zawodów ogólnopolskich lub wyższej rangi	w ciągu 1 sezonu startowego

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	3-krotne ukończenie zawodów klasy CNC 90 z wynikami: próba ujeżdżenia min. 50 %, kros 0 pkt. karnych za błędy na przeszkodach, próba skoków max. 8 pkt. karnych	w ciągu 1 sezonu startowego
5	3-krotne ukończenie zawodów klasy CNC 100 z wynikami: próba ujeżdżenia min. 55 %; kros 0 pkt. karnych za błędy na przeszkodach, próba skoków max. 8 pkt. karnych	w ciągu 1 sezonu startowego
6	2-krotne ukończenie zawodów klasy min. CNC1* z wynikami: próba ujeżdżenia min. 55%; kros 0 pkt. karnych za błędy na przeszkodach; próba skoków max. 8 pkt. karnych	w ciągu 1 sezonu startowego
7 i więcej	2-krotne ukończenie zawodów klasy min. CNC2* lub wyższej, z wynikiem powyżej średniej sklasyfikowanych koni, bez punktów karnych na przeszkodach w krosie	w ciągu 2 sezonów startowych

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
6	2-krotne ukończenie konkursu 60 km (tempo min. 15 km/h na zawodach ogólnopolskich lub międzynarodowych)	

7 i więcej	2-krotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach ogólnopolskich lub międzynarodowych	w ciągu 2 sezonów startowych
---------------	---	------------------------------

POWOŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	3-krotne ukończenie zawodów ogólnopolskich (w singlach lub parach), w klasie C, z wynikiem: <ul style="list-style-type: none"> – min. 55% punktów możliwych do uzyskania w ujeżdżeniu (próba A) – do 25% gorszym od zwycięzcy w klasyfikacji końcowej 	<ul style="list-style-type: none"> – w ciągu 2 sezonów startowych – w przypadku zaprzęgów parokonnych ogier każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia)

W zależności od obowiązujących przepisów Polskiego Związku Jeździeckiego i Polskiego Związku Hodowców Koni, Komisja może dokonać zmian w kryteriach wymienionych w punktach 3 i 4.

1.5.9. Wyniki w wyścigach konnych

Ogierzy rasy małopolskiej mogą otrzymać wpis do księgi stadnej, jeżeli:

- podczas jednorocznej kariery wyścigowej zajęty co najmniej 3 razy miejsca płatne (od I do III, zgodnie z Przepisami Wyścigowymi, Rozdz. 12 § 52) w gonitwach płaskich lub przeszkodowych lub płotowych
- oraz spełniły pozostałe warunki wpisu do księgi przewidziane dla ogierów małopolskich.

1.6. Kwalifikacja i wpis klaczy do ksiąg stadnych

1.6.1. Wstępna kwalifikacja do hodowli:

- 1.6.1.a. ocena rodowodu pod kątem wartości **genetycznej** i użytkowej przodków,
- 1.6.1.b. wzrost, rozwój, zdrowotność,
- 1.6.1.c. prawidłowość budowy i ruchu,
- 1.6.1.d. ocena temperamentu i charakteru.

1.6.2. Warianty prób użytkowości:

Próby użytkowości klaczy rasy małopolskiej nie są obowiązkowe, **są jednak zalecane**.

Klacje poddawane stacjonarnym i polowym próbom dzielności muszą być w dniu próby zmierzone i zbonitowane w celu wpisu do księgi.

Klacje, odbywające trening polowy lub stacjonarny mają prawo brać udział w zawodach sportowych lub innych imprezach hodowlanych, na wniosek właściciela konia, po uzyskaniu zgody osoby odpowiedzialnej za trening konia.

1.6.2.a. Próba dzielności klaczy po 60-dniowym stacjonarnym treningu wierzchowym (klacze 3-letnie i starsze)

Przed przyjęciem klaczy sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna. Klacz badana jest przez lekarza weterynarii, a następnie oceniana przez Komisję na płycie oraz w ruchu (stęp i kłus) na trójkącie. Podczas prezentacji dopuszczone jest wędzidło bez możliwości zastosowania efektu dźwigni. Stacjonarnej próbie wierzchowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej,
- jałowe lub nisko źrebne (maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu),
- w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 6 punktów, a w ocenie bonitacyjnej minimum 74 punkty,
- zajeżdżone, tzn. poruszające się stępem i kłusem pod jeźdźcem oraz przyzwyczajone do podawania wszystkich nóg.

Klacz wcześniej nie ocenione muszą być w dniu próby zmierzone, poddane ocenie bonitacyjnej i liniowej.

Jeśli klacz nie spełnia w/w wymogów, nie zostanie przyjęta do Zakładu Treningowego.

Próba odbywa się w dwóch etapach:

1. Skoki luzem na kombinacji:

Po wyjściu z zakrętu wskazówka (drag lub niska kłoda) – 2,8–3,0 m – koperta – 6,5–7,5 m – stacjonata – 7,0–8,0 m – stacjonata / okser / doublebarre wys. 70 cm podnoszony maksymalnie do 140 cm. O wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT w porozumieniu z Komisją. W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT w porozumieniu z Komisją może zdecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji. Kierownik ZT, w uzasadnionej sytuacji może pozwolić presterowi na doprowadzenie klaczy w rękę do kombinacji. W tym etapie próby klacze mogą brać udział w ochraniaczach przednich kończyn.

Przed oceną skoków, klacz powinna mieć możliwość swobodnego ruchu w tzw. korytarzu rozprężeniowym, nie zawierającym przeszkód.

2. Praca pod jeźdźcem w zastępie:

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,

- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, żucie z ręki.

Ocenię podlega 8 elementów, według poniższego schematu:

- **Ocena Komisji i Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. skoki luzem (max 10 pkt.)

energia
styl skoku
łatwość skoku
refleks
możliwości skokowe
odwaga

B. praca w stępie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność

C. praca w kłusie (max 10 pkt.)

energia
długość wykroku
regularność

D. praca w galopie (tempo 350m/min) (max 10 pkt.)

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu

E. Ocena Jeźdźca Testowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność (max 10 pkt.)
chęć do pracy z jeźdźcem
reakcje na podstawowe pomoce

Jeździec testowy ocenia klacze na podstawie pracy w stępie, kłusie i galopie.

Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie całej próby dzielności.

- **Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

F. przydatność do treningu (max 10 pkt.)

G. temperament (max 10 pkt.)

H. charakter (max 10 pkt.)

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt.

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E}{5}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + E}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + E}{4}$$

Oceny: F,G,H mają charakter informacyjny

Średnia ocena poniżej 5 pkt. powoduje nie zaliczenie próby.

1.6.2.b. Próba dzielności klaczy po 60-dniowym stacjonarnym treningu zaprzęgowym (klacze 3-letnie i starsze)

Przed przyjęciem klaczy sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna. Klacz badana jest przez lekarza weterynarii, a następnie oceniana przez Komisję na płycie oraz w ruchu (stęp i kłus) na trójkącie. Podczas prezentacji dopuszczone jest wędzidło grube, dwuczęściowe.

Stacjonarnej próbie zaprzęgowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej;

- jałowe lub niskożrebne (maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu),
- w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 6 punktów, a w ocenie bonitacyjnej minimum 74 punkty,

- przyzwyczajone do podawania wszystkich nóg, oprowadzania w rękę oraz lonżowania w obie strony w ogłowie z okularami oraz w uprzęży z podogoniem i podpinką, bez wymogu oprzęgania.

Klacz wcześniej nie ocenione muszą być w dniu próby zmierzone, poddane ocenie bonitacyjnej i liniowej.

Jeśli klacz nie spełnia w/w wymogów, nie zostanie przyjęta do Zakładu Treningowego.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprzęż szorowa, jednolita dla wszystkich klaczy uczestniczących w treningu i próbie oraz pojazd typu treningowego lub maratonowego jednokonny ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

We wszystkich elementach próby klacz prezentuje powożący Zakładu Treningowego, podczas oceny pokroju i ruchu klacz może prezentować właściciel lub osoba przez niego wskazana.

Dzień pierwszy:

Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Oceniowane elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	między C i M- przejście do stępa	płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
7.	KA - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
8.	między A i F- przejście do stępa	płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
10.	HCMRBAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury. Zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
a.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
b.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda, takt i elastyczność	10
c.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
d.	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
e.	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Ocena każdej z cech dokonywana jest w skali od 1 do 10 punktów, z dokładnością do 0,5 pkt.

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wynikiem końcowym próby ujeżdżenia jest średnia ocen ogólnych, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik próby ujeżdżenia} = \frac{a + b + c + d + e}{5}$$

Wynik próby ujeżdżenia poniżej 4 pkt dyskwalifikuje klacz z próby.

Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:06	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5
0:03:12	0:03:16	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:03:25	10,0
00:03:26	00:03:30	9,5
00:03:31	00:03:36	9,0
00:03:37	00:03:41	8,5
00:03:42	00:03:47	8,0
00:03:48	00:03:52	7,5
00:03:53	00:03:58	7,0

0:03:37	0:03:41	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja

00:03:59	00:04:03	6,5
00:04:04	00:04:09	6,0
00:04:10	00:04:14	5,5
00:04:15	00:04:20	5,0
00:04:21	00:04:25	4,5
00:04:26	00:04:31	4,0
00:04:32	00:04:36	3,5
00:04:37	00:04:42	3,0
00:04:43	00:04:47	2,5
00:04:48	00:04:53	2,0
00:04:54	00:04:58	1,5
00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień drugi

Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km.

Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała klaczy (masa pojazdu + powożącego + ładunek) ± 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **6 min. 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0
0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:28	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0
0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0
00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0
00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0

0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

Próba szybkości w stepie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m. Norma czasu **3 min 50 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0
0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0
00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

1. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby o **10 %**, korzystając z tabeli dla złych warunków pogodowych.
2. W przypadku objawów złego samopoczucia konia podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.

3. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z koni w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych koni w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
4. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – koń nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwu dni próby i ocen obcego powożącego. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Są one przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby.

Oceniając temperament i charakter Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę następujące wymiary temperamentu i charakteru:

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwałe przez całe życie.

Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.
- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,

- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
- * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
- * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Podsumowanie próby dzielności klaczy

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter	10		
b	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego	10		

c	Ocena obcego powożącego		10	
d	Ujeżdżenie (kierownik)	10		
e	Ujeżdżenie (komisja)			10
f	Próba szybkości w kłusie			10
g	Próba wytrzymałości			10
h	Próba szybkości w stępie			10

Wynikiem końcowym próby jest średnia ocena ww. cech, podawana z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$\text{Wynik końcowy} = \frac{a + b + c + d + e + f + g + h}{8}$$

Średnia ocena poniżej 5 pkt. Powoduje nie zaliczenie próby.

W przypadku, gdy liczba klaczy ras szlchetnych (małopolskiej, wielkopolskiej i polski koń sportowy) jest niewystarczająca do przeprowadzenia stacjonarnej próby zaprzęgowej, klacze rasy małopolskiej mogą uczestniczyć w stacjonarnej próbie zaprzęgowej przewidzianej dla klaczy rasy śląskiej, na zasadach określonych w programie hodowlanym koni rasy śląskiej.

1.6.2.c. Próba dzielności klaczy po polowym treningu wierzchowym (klacze 3-letnie i starsze)

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby wierzchowej wynosi 5 sztuk.

Przed przystąpieniem do próby sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna.

Polowej próbie wierzchowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej,
- jałowe lub nisko żrebne (maksymalnie do 5. miesiąca ciąży włącznie),
- w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 6 punktów, a w ocenie bonitacyjnej minimum 74 punkty.

Klacz wcześniej nie ocenione muszą być w dniu próby zmierzone, poddane ocenie bonitacyjnej i liniowej.

Próba odbywa się w dwóch etapach:

1. Skoki luzem na kombinacji:

Po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg lub niska kłoda) – 2,8–3,0 m – koperta – 6,5–7,5 m – stacjonata – 7,0–8,0 m – stacjonata / okser / doublebarre min. 70 cm, podnoszony maksymalnie do 140 cm (o wysokości decyduje komisja). W uzasadnionych przypadkach komisja może zadecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji.

2. Praca pod jeźdźcem w zastępie:

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, żucie z ręki.

Ocenie podlega 5 elementów, według poniższego schematu:

- **Ocena Komisji** (z dokładnością do 0,5 pkt):

A. skoki luzem (max 10 pkt.)

styl skoku
 łatwość skoku
 refleks
 możliwości skokowe
 odwaga

B. praca w stępie (max 10 pkt.)

energia
 długość wykroku
 regularność

C. praca w kłusie (max 10 pkt.)

energia
 długość wykroku
 regularność

D. praca w galopie (tempo 350m/min)(max 10 pkt.)

energia
 regularność
 lekkość przodu
 zaangażowanie zadu

- **Ocena Jeźdźcy Testowego** (z dokładnością do 0,5 pkt)

E. jezdność (max 10 pkt.)

chęć do pracy z jeźdźcem
 reakcje na podstawowe pomoce (w stępie, kłusie, galopie)

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowalająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt.

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E}{5}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + E}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + E}{4}$$

Klacz nie zdaje próby, o ile uzyska poniżej 4 pkt.

Klacz, która nie zdała próby dzielności ma prawo do jej powtórzenia bez ograniczeń czasowych.

1.6.2.d. Próba dzielności klaczy po polowym treningu zaprzęgowym (klacze 3-letnie i starsze)

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby zaprzęgowej wynosi 3 sztuki.

Przed przystąpieniem do próby sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna.

Polowej próbie zaprzęgowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej,
- jałowe lub nisko żrebne (maksymalnie do 5. miesiąca ciąży włącznie),
- w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 6 punktów, a w ocenie bonitacyjnej minimum 74 punkty.

Klacze wcześniej nie ocenione muszą być w dniu próby zostać zmierzone, poddane ocenie bonitacyjnej i liniowej.

W obecności komisji, właściciel z pomocnikiem zaprzęgają klacz do lekkiego pojazdu konnego na kołach gumowych pompowanych.

W zaprzęgu klacz rusza stępem i na odcinku 200 m jest oceniana przez komisję. Po zawróceniu stępem w oznaczonym miejscu, klacz pokonuje kłusem odcinek 200 m, również oceniany przez komisję. W oznaczonym miejscu przed komisją klacz przechodzi do stępa i zatrzymuje się. Po zatrzymaniu należy ruszyć stępem.

Komisja dokonuje oceny klaczy wg tabeli:

L.p.	Cecha	Ocena	Mnożnik
a	charakter i zachowanie się	0 –10 pkt.	x 1
b	styl ruszenia, zatrzymanie, nieruchomość	0 –10 pkt.	x 2
c	Stęp	0 –10 pkt.	x 3
d	Kłus	0 –10 pkt.	x 3

Skala ocen poszczególnych cech:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowalająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wynik końcowy próby wyliczany jest według następującego wzoru, z dokładnością do 0,1 pkt.:

$$a + 2 \times b + 3 \times c + 3 \times d$$

$$\text{wynik końcowy} = \frac{\text{-----}}{9}$$

Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie całej próby dzielności.

Klacz nie zdaje próby, o ile uzyska poniżej 4 pkt.

Klacz, która nie zdała próby dzielności ma prawo do jej powtórzenia bez ograniczeń czasowych.

Niezależnie od udziału w próbach polowych i stacjonarnych, klacze mogą również brać udział w poniższych próbach alternatywnych.

1.6.2.e. Wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni

uzyskanie kwalifikacji do MPMK w konkurencji ujeżdżenia, skoków, WKKW lub powożenia zaprzęgami jednokonnymi, sportowych rajdów konnych.

1.6.2.f. Wyniki w sporcie jeździeckim

UJEŹDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 1 konkursu kl. L z wynikiem min. 60 %	– na zawodach regionalnych lub ogólnopolskich
5	ukończenie 1 konkursu kl. P z wynikiem min. 60 %	– na zawodach regionalnych lub ogólnopolskich

6	ukończenie 1 konkursu kl. N z wynikiem min. 60 %	– na zawodach regionalnych lub ogólnopolskich
7	ukończenie 1 konkursu kl. C z wynikiem min. 55%	– w ciągu 1 sezonu startowego – Kür wykluczony
8 i więcej	ukończenie 1 konkursu kl. CC z wynikiem min. 55%	– w ciągu 1 sezonu startowego – Kür wykluczony

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 2 konkursów kl. L bez punktów karnych	nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
5	ukończenie 2 konkursów kl. P lub 1 x kl. L i 1 x kl. P bez punktów karnych	nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
6	ukończenie 1 konkursu kl. P lub/i 1 x kl. N bez punktów karnych	nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
7 i więcej	ukończenie 1 konkursu kl. N lub/i 1 konkursu kl. C z maksymalnie 4 pkt karnymi podczas zawodów ogólnopolskich lub wyższej rangi	w ciągu 1 sezonu startowego

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 1 konkursu klasy CNC 90 (próba ujeżdżenia min. 50 %, kros max. 1 wyłamanie, próba skoków – max. 2 zrzutki)	
5	ukończenie 1 konkursu klasy CNC 100 (próba ujeżdżenia min. 50 %, kros max. 1 wyłamanie, próba skoków – max. 2 zrzutki)	
6	ukończenie 1 konkursu klasy CNC1* (próba ujeżdżenia min. 50 %, kros max. 1 wyłamanie, próba skoków – max. 2 zrzutki)	
7 i więcej	dwukrotne ukończenie zawodów klasy CNC2* lub wyższej, z wynikiem powyżej średniej sklasyfikowanych koni, maksymalnie 1 wyłamanie na krosie	w ciągu 2 sezonów startowych

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	dwukrotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach ogólnopolskich lub międzynarodowych	w ciągu 2 sezonów startowych

POWOŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie zawodów klasy L	
5	ukończenie zawodów klasy P	
6	ukończenie zawodów klasy N	
7 i więcej	<p>3-krotne ukończenie zawodów ogólnopolskich (w singlach lub parach), w klasie C, z wynikiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – min. 55% punktów możliwych do uzyskania w ujeżdżeniu (próba A) – do 25% gorszym od zwycięzcy w klasyfikacji końcowej 	<ul style="list-style-type: none"> – w ciągu 2 sezonów startowych – w przypadku zaprzęgów parokonnych klacz każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia)

1.6.2.g. Wyniki na wyścigach

2-krotne zajęcie płatnego miejsca w ciągu 1 sezonu wyścigowego.

ZAŁĄCZNIK NR 2. ZASADY KATEGORYZACJI OGIERÓW

Kategoryzacja ogierów rasy małopolskiej prowadzona jest na podstawie ich kariery hodowlanej oraz wyników użytkowości własnej i potomstwa. Kategoria B, A lub E nadawana jest na wniosek właściciela.

1.1. Kategoria C

Ogierzy, które odpowiadają warunkom eksterierowym i rodowodowym oraz **uzyskały wpis do księgi głównej ogierów** otrzymują kategorię C.

1.2. Kategoria B

Ogierzy z kategorią C mogą uzyskać kategorię B, na podstawie decyzji Komisji Księgi Stadnej, jeżeli:

1.2.1. uzyskały min. 70 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa lub

1.2.2. uzyskały min. 20 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa **i ukończyły Mistrzostwa Polski Młodych Koni lub uzyskały wpis do księgi stadnej na podstawie sportu jeździeckiego w następujących konkurencjach jeździeckich:**

- ujeżdżenie
- skoki przez przeszkody
- WKKW
- powożenie zaprzęgami konnymi
- sportowe rajdy konne

według następujących kryteriów:

1.2.2.a. **MPMK**

– kryteria zgodne z warunkami wpisu do księgi stadnej

1.2.2.b. **SPORT JEŹDZIECKI**

UJEŹDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	4-krotne uzyskanie wyniku min. 65% w konkursie klasy N na zawodach ogólnopolskich	–
6	4-krotne uzyskanie wyniku min. 63% w konkursie klasy C na zawodach rangi ogólnopolskiej lub wyższej	min. na dwóch różnych zawodach
7-9	6-krotne uzyskanie wyniku powyżej 63% w konkursie klasy CC na zawodach rangi ogólnopolskiej lub wyższej	– min. na dwóch różnych zawodach – liczone są również konkursy Kür

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	ukończenie 4 konkursów Rundy Młodych Koni (RMK) z wynikiem min. 7,5 pkt. bonif.	–
6-7	ukończenie 3 konkursów klasy C lub wyższej bez punktów karnych	liczony jest również finał RMK, jeżeli I faza rozgrywana jest na wys. 130 cm
8-9	ukończenie 3 konkursów min. 140 cm z lokatą 1-3 na zawodach rangi ogólnopolskiej lub lokatą 1-6 na zawodach rangi CSI, CSIO lub wyższej	–

W konkurencji skoków przez przeszkody uwzględnia się wyniki uzyskane na zawodach rangi ogólnopolskiej lub wyższej, w następujących konkursach: tzw. Rundzie Młodych Koni (RMK), zwykłym, dokładności, dwunawrotowym lub dwufazowym. W konkursach dwunawrotowych każdy nawrót liczony jest osobno, w konkursach dwufazowych uwzględnia się tylko wynik I fazy.

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	2-krotne ukończenie zawodów kl. CNC1* z wynikami: ujeżdżenie min. 60 %; cross 0 pkt. kar., skoki max. 4 pkt. kar.	zawody pełne i kombinowane
6	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie CNC1* lub 1-krotne zajęcie miejsca płatnego w klasach CCI1*, CIC1*, CNC2* lub 1-krotne uzyskanie w krosie wyniku max. 20 pkt. karnych w klasach CIC2*, CCI2*	
7-9	4-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasach CNC2*, CIC2* lub 2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie CCI2* lub wyższej	

POWOŻENIE ZAPRZĘGAMI jedno i parokonnymi		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie N na zawodach rangi ogólnopolskiej	w zaprzęgach parokonnych liczone są tylko wyniki z zawodów, w których ogier startował we wszystkich 3 próbach
6	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie C na zawodach rangi ogólnopolskiej lub wyższej	
7-9	zajęcie miejsc płatnych: <ul style="list-style-type: none"> – 6-krotne w klasie C na zawodach rangi ogólnopolskiej lub – 3-krotne na zawodach rangi CAI lub – 2-krotne zawodach rangi CAIO lub – 1-krotne zajęcie miejsca 1-6 na MŚ 	

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	2-krotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach ogólnopolskich lub międzynarodowych	w ciągu 2 sezonów startowych

Ogierzy, które uzyskały prawo wpisu do ksiąg stadnych na podstawie alternatywnych prób dzielności, otrzymują przy wpisie do księgi kategorię B, jeżeli spełnią warunki wymienione w ust. 1 (Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK), sport jeździecki).

1.3. Kategoria A

Ogierzy mogą otrzymać kategorię A na podstawie decyzji Komisji Księgi Stadnej, jeżeli uzyskały:

- 1.3.1. minimum 200 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg lub
- 1.3.2. 100 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg oraz osiągnęły następujące wyniki w sporcie jeździeckim (w całej karierze):

Konkurencja	Wymagania	Uwagi
Ujeżdżenie	uzyskanie wyniku min. 66% 5-krotne w klasie CC lub 4-krotne w klasie CS	na zawodach rangi ogólnopolskiej, CDI, CDIO i wyższej liczone są również konkursy klasy Kür
Skoki	10-krotne ukończenie konkursu min. 140 cm z wynikiem max. 4 pkt. kar.	na zawodach ogólnopolskich, rangi CSI, CSIO lub wyższej
WKKW	ukończenie bez punktów karnych, w normie czasu: – 4-krotnie w klasie CNC2* lub – 3-krotnie w klasie CIC1* lub – 2-krotnie w klasie CCI2* i wyższej	
Powozenie	zajęcie miejsc 1–3: – 6-krotne w klasie C na zawodach rangi ogólnopolskiej lub – 5-krotne na zawodach rangi CAI lub – 3-krotne na zawodach rangi CAIO lub – 2-krotne zajęcie miejsc 1–10 na MŚ	

1.4. Kategoria E

Komisja Księgi Stadnej może nadać kategorię „Elita” – „E” pod warunkiem, że co najmniej 6 sztuk potomstwa ogiera (ogierzy, klacze, wałachy) osiągnęło określone poniżej wyniki w następujących **konkurencjach** sportu jeździeckiego:

Konkurencja	Wymagania
Ujeżdżenie	zajęcie miejsc 1-3 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. 1.2.2.b Ujeżdżenie
Skoki	zajęcie miejsc 1-5 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. 1.2.2.b Skoki
WKKW	zajęcie miejsc 1-4 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. 1.2.2.b WKKW
Powożenie	zajęcie miejsc 1-2 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. 1.2.2.b Powożenie zaprzęgami jedno i parokonnymi

INFORMACJE DODATKOWE

1. Tabela punktów przyznawanych za ocenę potomstwa:

Ocena opisanego źrebaka (sysaka)	Punkty przyznane ogierowi
5,5 pkt lub 11 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	0,25 pkt
6,0 pkt lub 12 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	0,50 pkt
6,5 pkt lub 13 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	0,75 pkt
7,0 pkt lub 14 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	1,00 pkt
7,5 pkt lub 15 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	1,25 pkt
8,0 pkt lub 16 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	1,50 pkt
8,5 pkt lub 17 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	1,75 pkt
9–10 pkt lub 18-20 pkt. dla ocenionych przed 1.01.2023 r.	2,00 pkt
Klacz wpisana do księgi stadnej	8 pkt
Ogier wpisany do księgi stadnej	30 pkt

2. Ogiery pełnej i czystej krwi, dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej podlegają takim samym zasadom kategoryzacji jak ogiery małopolskie.
3. W celu nadania ogierowi kategorii A i E właściciel występuje do Komisji Księgi Stadnej załączając do wniosku oficjalne dokumenty potwierdzające starty ogiera w zawodach rangi ogólnopolskiej i wyższej (**konkurencja**, rok, miejsce i rodzaj zawodów), potwierdzone przez Polski Związek Jeździecki.
4. W przypadku wybitnych osiągnięć w sporcie jeździeckim Komisja Księgi Stadnej ma prawo odstąpić od powyższych zasad nadawania kategorii ogierom.

ZAŁĄCZNIK NR 3. ZASADY OCENY LINIOWEJ

1. Ocena liniowa koni hodowlanych dokonywana jest równoległe z oceną bonitacyjną (podczas wpisu ogierów i klaczy do ksiąg), przez specjalistę upoważnionego przez prowadzącego księgę, za pomocą specjalnego arkusza (karty oceny) podzielonego na tzw. część dolną i górną. Część dolna obejmuje charakterystykę 19 elementów pokroju, 9 elementów ruchu i 8 elementów skokowych (łącznie 36 cech). Szczegółowe wyniki oceny liniowej za poszczególne cechy od 1-36 udostępniane są właścicielowi konia. Do publicznej wiadomości podaje się wyniki końcowe za: typ, pokrój, ruch (w tym stęp, kłus, galop) oraz za skoki.
2. W celu określenia danej cechy oceniający zaznacza punkt (kółko) na skali od „a” do „i”, określając w ten sposób czy dana cecha jest na poziomie przeciętnym, czy odchyła się w kierunku jednego z ekstremów. W części górnej arkusza wpisuje się oceny punktowe za typ, pokrój, ruch (wszystkie konie) i skoki (konie skokowe), przyznawane dokładnością do 0,5 pkt w skali od 1 do 10 (łącznie max. 40 pkt). U wszystkich koni ocenie podlega ruch w stępie, kłusie i galopie, a u koni skokowych dodatkowo ocenia się refleks, technikę i możliwości skokowe.

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt.:

10 – wybitna	5 – 5,5 – dostateczna
9 – 9,5 – bardzo dobra	4 – 4,5 – niedostateczna
8 – 8,5 – dobra	3 – 3,5 – prawie zła
7-7,5 – dosyć dobra	2 – 2,5 – zła
6 – 6,5 – zadowalająca	1 – 1,5 – bardzo zła

3. Wytyczne dotyczące oceny/ opisu metodą liniową ogierów pretendujących do wpisu do ksiąg:
 - 3.1. Stacjonarna lub polowa wierzchowa próba dzielności– obligatoryjnej ocenie /opisowi podlegają w przypadku ogierów skokowych (B) i zaawansowanych w krew (C) wszystkie elementy z arkusza: eksterier, stęp w rękę, ruch (kłus i galop) i skoki luzem (do pkt. 36), a w przypadku ogierów ujeżdżeniowych (A) do pkt. 28,
 - 3.2. Stacjonarna zaprzęgowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie / opisowi podlegają następujące elementy z arkusza: eksterier, stęp w rękę (do pkt. 28);
 - 3.3. Alternatywne próby dzielności – obligatoryjnej ocenie / opisowi podlegają następujące elementy arkusza: eksterier, stęp w rękę (do pkt. 21). Dodatkowo, jeśli są ku temu warunki, na wniosek właściciela ocenę można poszerzyć o dodatkową ocenę kłusa i galopu luzem (pkt. 22-28) oraz skoków luzem (29-36).
4. Wytyczne dotyczące oceny/opisu metodą liniową klaczy pretendujących do wpisu do ksiąg:

- 4.1. Stacjonarna lub polowa wierzchowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają wszystkie elementy z arkusza: eksterier, stęp w rękę, ruch (kłus i galop) i skoki luzem (do pkt. 36);
- 4.2. Stacjonarna lub polowa zaprzęgowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają następujące elementy z arkusza: eksterier, stęp w rękę (do pkt. 21);
- 4.3. Ocena u hodowcy / właściciela – obligatoryjnej ocenie / opisowi podlegają następujące elementy arkusza: eksterier, stęp w rękę (do pkt. 21). Dodatkowo, jeśli są kutemu warunki, na wniosek właściciela ocenę można poszerzyć o dodatkową ocenę kłusa i galopu luzem (pkt. 22-28) oraz skoków luzem (29-36).
5. Elementy podlegające ocenie:
- 5.1. Pokrój (wszystkie typy koni):
- 5.1.1. Sylwetka (prostokąt – kwadrat)**
- Koń jest wpisany w kwadrat, gdy długość kłody (od stawu barkowego do guza kulszowego) jest równa wysokości w kłębie. Koń jest wpisany w prostokąt, gdy długość jest większa niż wysokość. Konie potrzebują prostokątnej sylwetki, by były atletyczne i elastyczne.
- 5.1.2. Nachylenie kłody (w górę – w dół)**
- W górę – tzw. „uphill”; w dół – tzw. „downhill”. To nachylenie kłody względem linii poziomej. Koń jest trudniejszy do zebrania, gdy ma kłodę nachyloną ku dołowi.
- 5.1.3. Połączenie głowy i szyi (lekkie – ciężkie)**
- Ta cecha jest właściwie podzielona na dwa elementy: długość potylicy i jej odległość od podgardla. Lekkie: długa potylica i krótki odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Ciężkie: krótka potylica i dłuższy odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Lżejsze połączenie głowy i szyi jest pożądane ze względu na przyjęcie wędzidła.
- 5.1.4. Długość szyi (długa – krótka)**
- Długość odcinka od połowy odcinka wyznaczającego połączenie głowy i szyi do środka przedniej linii łopatki (w porównaniu do pozostałych wymiarów ciała danego konia).
- 5.1.5. Pozycja szyi (pionowa – pozioma)**
- Kąt jaki tworzy szyja względem poziomu, gdy koń stoi w pozycji naturalnej. Konie ujeżdżeniowe potrzebują bardziej pionowej szyi dla łatwiejszego samoniesienia i równowagi. Konie skokowe potrzebują bardziej poziomego ułożenia szyi w celu zebrania się tuż przed i w trakcie odbicia.
- 5.1.6. Umięśnienie szyi (silne – słabe)**
- Miara umięśnienia szyi, z naciskiem na stronę grzbietową. Silne: grzebień szyjny i szyja grube. Zaokrąglona grzbietowa linia szyi ze względu na umięśnienie. Słabe: cienka szyja, często słabo połączona kłębem z linią grzbietową (wgłębienie przed kłębem).

5.1.7. Wysokość kłębu (wysoki – niski)

Wysokość kłębu mierzona odcinkiem pomiędzy linią poziomą na wysokości najwyższego punktu kłębu a linią poziomą na wysokości najniższego punktu kłębu. Wysokość i długość kłębu są ważne dla odpowiedniego ułożenia siodła.

5.1.8. Długość kłębu (długi – krótki)

Długość kłębu mierzona linią poziomą pomiędzy najwyższym a najniższym punktem kłębu.

5.1.9. Skątowanie łopatki (skośna – stroma)

Kąt między łopatką a linią poziomą. pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

5.1.10. Linia grzbietu (karpowaty – łękowaty)

Linia od kłębu do lędźwi. łagodna, dobrze umięśniona linia górna pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

5.1.11. Linia lędźwi (wypukłe – słabo związane)

Część linii górnej od grzbietu do zadu. Silne umięśnienie jest potrzebne do rozciągnięcia grzbietu i zadu podczas drugiej fazy skoku.

5.1.12. Kształt zadu (spadzisty – horyzontalny)

Kąt tworzony względem poziomu przez linię od guza biodrowego do guza kulszowego. Duża spadzistość ogranicza elastyczność miednicy, potrzebną do zebrania, szczególnie w piaffie i pasażu.

5.1.13. Długość zadu (długi – krótki)

Długość mierzona od guza biodrowego do guza kulszowego. Długość ta ważna jest dla zachowania proporcji budowy: przednia, środkowa i zadnia część ciała powinny stanowić równe odcinki. Odpowiednia długość zadu pozwala na rozwój mięśni generujących siłę. W połączeniu z prawidłowym skątowaniem daje silny, funkcjonalny napęd.

5.1.14. Nogi przednie (koziniec – cofnięty napiętek)

Kąt tworzony przez linię idącą przez przedramię i nadpęcie widziane z boku. Linia powinna być prosta, by zapewnić wytrzymałość.

5.1.15. Nogi tylne (szablaste – proste)

Kąt tworzony przez linię podudzia i linię nadpęcia widziane z boku. Kąt stawu skokowego powinien wynosić około 150 stopni.

5.1.16. Pęcina (miękka – stroma)

Kąt tworzony przez linię pęciny kończyny przedniej względem linii poziomej. Zbyt krótka i/lub zbyt stroma pęcina jest bardziej podatna na kontuzje; długa i miękka pęcina może być łatwo nadwyrężona.

5.1.17. Pęcina zadnia (mięka–stroma)

Kąt tworzony przez linię pęciny zadniej względem linii poziomej.

5.1.18. Kształt kopyt (szerokie – wąskie)

Różnica szerokości koronki i podeszwy oceniana z przodu nogi przedniej. Uwaga: przy nierównych kopytach wąskie kopyto uznaje się za nienormalne. Kopyta powinny być duże i symetryczne.

5.1.19. Piętki (wysokie – niskie)

Wysokość piątek przednich kopyt mierzona od podłoża do koronki. Piętki odpowiadają za poprawne skątowanie linii kopyto - pęcina. Najlepsze są szerokie i umiarkowanie wysokie piętki.

5.1.20. Tkanka nóg (sucha – limfatyczna)

Suchość tkanki (brak opuchlizn) nóg, oceniana na nogach tylnych. Suchość tkanki świadczy o zdrowiu i ogólnej jakości.

5.1.21. Masywność budowy nóg (ciężkie – lekkie)

Obwód nogi z uwzględnieniem stawów, w proporcji do wielkości ciała konia. Koń potrzebuje dobrze rozwiniętych kości, stawów i ścięgien, by być wytrzymałym. (Cecha nieoceniana u koni zaprzęgowych.)

5.2. Ruch (konie ujeżdzeniowe, skokowe):

5.2.1. Stęp: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

5.2.2. Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)

Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz to postawa francuska.

5.2.3. Kłus: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

5.2.4. Kłus: elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara elastyczności, z jaką ruch przechodzi przez całe ciało jest absorbowany przez nogi.

5.2.5. Kłus: impuls (energiczny – słaby)

Siła z jaką koń odpycha się od podłoża zadnimi nogami.

5.2.6. Kłus: równowaga (w równowadze – brak równowagi)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie zadu i uniesienie kłębu, jego przeciwieństwo to tzw. ruch na przodzie.

5.2.7. Galop: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

5.2.8. Galop: elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara elastyczności z jaką ruch przechodzi przez ciało a następnie jest przenoszony na kończyny.

5.2.9. Galop: impuls (energiczny – słaby)

Siła z jaką koń odpycha się od podłoża zadnimi nogami.

5.2.10. Galop: równowaga (w równowadze – brak równowagi)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie zadu i uniesienie kłębu, jego przeciwieństwo to tzw. ruch na przodzie.

5.3. Ruch (konie zaprzęgowe):

5.3.1. Stęp: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

5.3.2. Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)

Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz to postawa francuska.

5.3.3. Kłus: samoniesienie (mocne – słabe)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg.

5.3.4. Kłus: zawieszenie (długie – krótkie)

Czas trwania energicznego odbicia od podłoża.

5.3.5. Kłus: akcja nóg przednich (wysoka – niska)

Podniesienie przedramienia do poziomu.

5.3.6. Kłus: użycie zadnich nóg

Odepchnięcie zadnimi nogami.

5.4. Cechy skokowe (konie skokowe):

5.4.1. Odbicie: kierunek (w górę – w przód)

Umiejętność pchnięcia kłębu w górę.

5.4.2. Odbicie: szybkość (szybkie – powolne)

Czas upływający podczas ostatniego foule przed skokiem – czas od dotknięcia wszystkich nóg do podłoża do chwili oderwania się konia od podłoża.

5.4.3. Technika: przednie nogi (złożone – wyprostowane)

Miara ustawienia łopatki w kombinacji z barkiem, przedramieniem, i nadpęciem.

5.4.4. Technika: grzbiet (zaokrąglony – odwrócony)

Stopień w jakim szyja i grzbiet podążają w skoku po łuku; tzw. baskil.

5.4.5. Technika: zad (otwarty – zamknięty)

Stopień w jakim zad otwiera się podczas drugiej fazy skoku.

5.4.6. Możliwości (duże – małe)

Umiejętność pchnięcia skoku w górę przy jednoczesnym osiągnięciu kierunku naprzód.

5.4.7. Elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara przebiegu całego skoku (łącznie z lądowaniem); koń musi być elastyczny w kłódzie.

5.4.8. Ostrożność (ostrożny – nieostrożny)

Naturalna umiejętność konia do niepopelniania błędów w skoku; koń nie chce zrzucić drąga.

ZAŁĄCZNIK NR 4. WSKAŹNIKI LICZBOWE POGŁOWIA KONI HODOWLANYCH

Wskaźniki liczbowe pogłowia koni wpisanych do Księgi Stadnej koni rasy małopolskiej

Szczegółowe dane dostępne na stronie www.pzhk.pl w zakładce hodowla/statystyka hodowlana.

ROK	2021	2019	2017	2015	2013	2011	2009	2007	2005
kl.G	776	751	736	951	1.033	1.330	1.651	1.370	1.588
mł.kl.G	154	151	148	169	174	190	282	223	244
kl.W	29	29	44	73	85	134	255	290	349
mł.kl.W	7	6	3	6	13	17	25	32	49
og.G	71	73	75	105	102	123	162	277	317
mł.og.G	7	3	5	6	4	3	11	17	21
źr.hod.*	521	518	444	529	595	801	1.154	1.132	680
źr.niehod.*	68	79	104	105	73	106	209	b.d.	b.d.
og.kryjące	80	82	96	107	109	172	231	228	279
śr.krycie	13,23	9,49	10,14	9,60	8,72	9,97	11,33	11,23	14,77

Legenda:

- **kl.G** – liczba klaczy starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi głównej klaczy, poddanych przeglądom w danym roku (żrebne, wyżrebione, jałowe)
- **mł.kl.G** – liczba klaczy wpisanych w danym roku do księgi głównej klaczy (żrebne lub wyżrebione)
- **kl.W** – liczba klaczy starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi wstępnej klaczy, poddanych przeglądom w danym roku (żrebne, wyżrebione, jałowe)
- **mł.kl.W** – liczba klaczy wpisanych w danym roku do księgi wstępnej klaczy (żrebne lub wyżrebione)
- **og.G** – liczba ogierów starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi głównej ogierów, poddanych przeglądom w danym roku
- **mł.og.G** – liczba ogierów wpisanych w danym roku do księgi głównej ogierów
- **źr.hod.** – liczba źrebiąt spełniających warunki wpisu do księgi głównej ogierów i klaczy oraz księgi wstępnej klaczy, zidentyfikowanych w danym roku (zawiera klaczki z jednostronnym pochodzeniem, spełniające warunki wpisu do księgi wstępnej)
- **źr.niehod.** – liczba źrebiąt niespełniających warunków wpisu do księgi głównej ogierów i klaczy oraz księgi wstępnej klaczy, zidentyfikowanych w danym roku
- **og.kryjące** – liczba ogierów, które w danym roku pokryły co najmniej 1 klacz
- **śr.krycie** – średnia liczba pokrytych klaczy przypadająca na 1 ogiera użytkowanego rozplodowo

* księgi stadne zamknięte dla klaczek urodzonych od matek NN od 2014 r.

ZAŁĄCZNIK NR 5. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PZH K ZLECA ZADANIA

WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW KONI ZLECA WYKONYWANIE CZYNNOŚCI TECHNICZNYCH ODNOSZĄCYCH SIĘ DO ZARZĄDZANIA PROGRAMEM HODOWLANYM KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

I. OKRĘGOWE/WOJEWÓDZKIE ZWIĄZKI HODOWCÓW KONI

Wojewódzki Związek Hodowców Koni

w Białymstoku

15-094 Białystok,

ul. M. Curie–Skłodowskiej 3 pok. 99

Kujawsko–Pomorski Związek Hodowców Koni

85-090 Bydgoszcz,

al. Powstańców Wielkopolskich 10 pok.43

Związek Hodowców Koni Wielkopolskich

62-200 Gniezno, ul. Kłeckoska 14

Śląsko–Opolski Związek Hodowców Koni

40-172 Katowice, ul. Grabowa 1A

Staropolski Związek Hodowców Koni w Kielcach

25-329 Kielce, ul. Sandomierska 196

Małopolski Związek Hodowców Koni

30-867 Kraków, ul. Konrada Wallenroda 59/104

Lubelski Związek Hodowców Koni

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7/9 bl. 1

Okręgowy Związek Hodowców Koni w Łodzi

97-320 Wolbórz, Bogusławice 58

Pomorski Związek Hodowców Koni

82-200 Malbork, al. Wojska Polskiego 91

Warmińsko–Mazurski Związek Hodowców Koni

10-044 Olsztyn, ul. Niepodległości 53/55 p. 207

Okręgowy Związek Hodowców Koni w Rzeszowie

35-959 Rzeszów, ul. Fredry 4

Zachodniopomorski Związek Hodowców Koni

70-772 Szczecin, ul. Bagienna 36C

Wojewódzki Związek Hodowców Koni

w Warszawie

05-270 Marki, ul. Zagłoby 49

Wojewódzki Związek Hodowców Koni

w Warszawie – Oddział Radom

26-600 Radom, ul. Wernera 33/37, pok. 210

Dolnośląski Związek Hodowców Koni

51-642 Wrocław, ul. Olszewskiego 7

Związek Hodowców Koni Ziemi Lubuskiej

65-520 Zielona Góra, ul. Ptasia 2a

Czynności zlecane:

- ocena wartości użytkowej koni, w tym przeprowadzanie polowych prób użytkowości klaczy,
- kwalifikacja oraz wpis koni do ksiąg,
- wprowadzanie do systemu informatycznego prowadzącego księgę danych dot. oceny wartości użytkowej i wpisu koni hodowlanych,
- wydawanie świadectw zootechnicznych.

II. LABORATORIA BADAŃ MARKERÓW GENETYCZNYCH

Laboratorium Genetyki Molekularnej

Instytut Zootechniki PIB

32-083 Balice, ul. Krakowska 1

Laboratorium Badań Markerów Genetycznych

u Koni

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

60-637 Poznań, ul. Wołyńska 33

Czynności zlecane:

- kontrola pochodzenia koni wpisywanych do księgi ogierów i klaczy.
-

III. ZAKŁADY TRENINGOWE

Zakład Treningowy „KLIKOWA”

Fundacja Klikowska Ostoja Polskich Koni

33-102 Tarnów, ul. Klikowska 304

Zakład Treningowy w Bielicach

88-330 Gębice, Bielice 18/2

Zakład Treningowy w Doruchowie

63-505 Doruchów, Doruchów 7a

Zakład Treningowy „KSIĄŻ”

Ośrodek Hodowli Zarodowej

w Kamieńcu Ząbkowickim sp. z o.o.

Zakład Stado Ogierów Książ

58-306 Wałbrzych, ul. Jeździecka 3

Zakład Treningowy w Łącku

09-520 Łąck, ul. Płocka 12

Czynności zlecane:

- prowadzenie treningu stacjonarnego przygotowującego do oceny wartości użytkowej,
- ocena określonych cech ogierów i klaczy w celu oceny ich wartości użytkowej po takim treningu.

IV. CENTRA POZYSKIWANIA NASIENIA I PRZECHOWYWANIA NASIENIA – PODMIOTY UPOWAŻNIONE DO WYDAWANIA ŚWIADECTW ZOOTECHNICZNYCH

1. Centra pozyskiwania nasienia:

- Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o.o., Stadnina Koni „Białka”, Białka 6, 22-300 Krasnystaw;
- Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o., Wygoda 3, 21-505 Janów Podlaski;
- Bank Przechowywania Nasienia Mrożonego Koni przy Stadninie Koni Michałów Sp. z o.o., SK Michałów, 28-411 Michałów;
- Centrum Rozrodu Koni - Stacja Produkcji Nasienia, Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o., ul. Płocka 12, 09-520 Łąck;
- Anawet Sp. z o.o., ul. Spółdzielcza 3, 62-800 Kalisz;
- INVIVET Sp. z o.o., ul. A. Martyniaka 16, 10-763 Olsztyn.

2. Centra przechowywania nasienia:

- Kim–Konsult Izabela Mizera, 58-521 Jeżów Sudecki, ul. Kasztanowa 10;
- Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Sarego 2, 31-047 Kraków, ul. Krakowska 1, 31–083 Balice k/ Krakowa;
- Centrum Rozrodu Koni- Stacja Produkcji Nasienia, Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o., ul. Płocka 12, 09-520 Łąck;
- Bank Przechowywania Nasienia Mrożonego Koni przy Stadninie Koni Michałów Sp. z o.o., SK Michałów, 28-411 Michałów;
- Anawet Sp. z o.o., ul. Spółdzielcza 3, 62-800 Kalisz.

V. PODMIOTY UPOWAŻNIONE DO PROWADZENIA OCENY WARTOŚCI GENETYCZNEJ

Instytut Genetyki i Biotechnologii Zwierząt Polskiej Akademii Nauk

ul. Postępu 36 A Jastrzębiec,

05-552 Magdalenka

Czynności zlecane

- analiza danych i obliczenia dot. oceny wartości **genetycznej** (ocena genetyczna)

VI. PODMIOTY UPOWAŻNIONE DO WYKONYWANIA BADAŃ ANTYDOPINGOWYCH

Polskie Laboratorium Antydopingowe

ul. Księcia Ziemowita 53 bud 4

03-885 Warszawa

ZAŁĄCZNIK NR 6. PRZEPISY ANTYDOPINGOWE

PRZEPISY ANTYDOPINGOWE KONI ZGŁASZANYCH I UCZESTNICZĄCYCH W KWALIFIKACJACH OGIERÓW DO HODOWLI, STACJONARNYCH/POLOWYCH PRÓBACH DZIELNOŚCI OGIERÓW I KLACZY ORAZ CZEMPIONATACH I WYSTAWACH HODOWLANYCH ORGANIZOWANYCH/ WSPÓLORGANIZOWANYCH PRZEZ POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW KONI (zwanymi dalej imprezami PZHK)

1. WSTĘP

Przepisy Antydopingowe dla koni zgłaszanych i uczestniczących w imprezach PZHK regulują zasady, na jakich odbywa się ich kwalifikacja i uczestnictwo w imprezach PZHK. Mają na celu zapobieganie jakimkolwiek próbom zmiany wydolności konia lub maskowania problemu zdrowotnego konia poprzez podanie mu niedozwolonych substancji. Każdy uczestnik zaangażowany w przygotowanie koni do imprez PZHK i ich udziału w imprezach PZHK (właściciele koni, trenerzy, jeźdźcy, osoby zajmujące się końmi) przyjmują te przepisy jako warunek udziału w imprezach PZHK.

Standardy zawarte w tych przepisach reprezentują jedność szerokiego spektrum wszystkich partnerów zainteresowanych dobrostanem koni.

Kontrola antydopingowa na imprezach PZHK, jest realizowana na zlecenie PZHK, a osobą odpowiedzialną za jej nadzór i wykonanie jest wyłącznie dyrektor biura PZHK, który zleca przeprowadzenie prób oraz jest wyłącznym odbiorcą wyników prób laboratoryjnych, na podstawie których wszczyna dalszą procedurę.

2. ZAKRES DZIAŁANIA

Niniejsze przepisy stosuje się do kontroli antydopingowej podczas **kwalifikacji ogierów do hodowli**, prób dzielności klaczy i ogierów oraz czempionatów i wystaw hodowlanych organizowanych i współorganizowanych przez PZHK. Przepisy stosuje się łącznie z regulaminami prowadzenia imprez PZHK. Niniejsze przepisy antydopingowe stosuje się do każdego uczestnika zaangażowanego w przygotowanie koni do imprez PZHK (właściciele koni, trenerzy, jeźdźcy, osoby zajmujące się końmi).

3. DEFINICJE

3.1. **AORC**- Stowarzyszenie Association of Official Racing Chemists.

3.2. **Dodatni wynik analizy** – raport z laboratorium, który stwierdza obecność w próbce jednej lub więcej substancji zakazanych dla koni (włączając zwiększony poziom substancji endogennych).

3.3. **Dyskwalifikacja** – następstwo naruszenia przepisów kontroli antydopingowej, w rezultacie czego wszystkie wyniki osiągnięte przez konia podczas danej imprezy PZHK zostają unieważnione, a

także wyciągane są wszelkie konsekwencje, w tym odebranie uzyskanych nagród. **FEI** – Międzynarodowa Federacja Jeździecka.

- 3.4. **EADMC**- program FEI dotyczący kontroli antydopingowej koni (Equine Antidoping Medication Control).
- 3.5. **Kontrola Antydopingowa** – proces włączający pobieranie prób, analizy laboratoryjne, zarządzanie wynikami mające na celu zapobieganie każdej próbie zmiany wydolności konia lub maskowania problemu zdrowotnego poprzez zastosowanie lub aplikowanie substancji zakazanej do organizmu konia.
- 3.6. **Lista substancji zakazanych dla koni** – lista określająca substancje zakazane dla koni publikowana przez FEI.
- 3.7. **Próba** – każdy materiał biologiczny lub innego rodzaju pobrany w celach kontroli antydopingowej.
- 3.8. **Substancja zakazana** – każda substancja opisana jako zakazana w liście substancji zakazanych dla koni włączając jej metabolity i markery. Marker to związek, grupa związków lub parametrów biologicznych wskazująca na użycie substancji zakazanych dla koni w pobranej próbce. Metabolit to każda substancja wytworzona na drodze procesu biotransformacji.
- 3.9. **Użycie** – podanie, wchłonięcie, wstrzyknięcie lub konsumpcja w jakikolwiek sposób każdej substancji zakazanej.

ARTYKUŁ 1. NARUSZENIE PRZEPISÓW ANTYDOPINGOWYCH

Naruszenie przepisów antydopingowych jest zdefiniowane jako naruszenie jednego lub więcej przepisów antydopingowych zawartych w Artykułach 1.1 do 1.3 niniejszych przepisów.

- 1.1. Naruszenie przepisów antydopingowych stanowi obecność substancji zakazanej w próbce pobranej od konia. Lista substancji zakazanych dla koni publikowana jest przez Międzynarodową Federację Jeździecką (FEI). Naruszeniem przepisów jest również zastosowanie substancji niedozwolonych u konia lub asystowanie, pomoc, zachęcanie, ukrywanie lub innego rodzaju utrudniania kontroli.
 - 1.1.1. Obowiązkiem każdej osoby odpowiedzialnej za konia jest zapewnienie by podczas imprez PZHK w organizmie konia nie było substancji zakazanych. Właściciel (**w momencie pobrania próby**) konia ponosi konsekwencje za obecność jakiegokolwiek substancji zakazanej w próbce pobranej od jego konia. W związku z powyższym, nie jest konieczne wykazanie zaniedbania lub celowego, świadomego użycia niedozwolonej substancji przez właściciela lub inną osobę w celu stwierdzenia naruszenia przepisów antydopingowych zgodnie z art. 1.1.

1.1.2. Wyłączając te substancje, których próg ilościowy jest szczegółowo określony w liście substancji zakazanych dla koni, wykrycie obecności każdej ilości jakiegokolwiek substancji zakazanej w próbie pobranej od konia będzie uznane za naruszenie przepisów.

1.2. Użycie substancji zakazanej dla koni

Dla stwierdzenia naruszenia przepisów wystarczające jest, iż nastąpiło użycie substancji zakazanej dla koni. Nie jest istotne czy użycie substancji zakazanej faktycznie wpłynęło na wydolność konia.

1.3. Odmowa lub niepoddanie się pobraniu próbek po wezwaniu, lub innego rodzaju uchylanie się od tej czynności, będzie skutkowało dyskwalifikacją konia z imprezy PZHK.

ARTYKUŁ 2. LISTA SUBSTANCJI ZAKAZANYCH DLA KONI

2.1. Lista substancji zakazanych dla koni

Lista substancji zakazanych dla koni jest publikowana i rewidowana przez FEI. Publikacja tej listy na stronie internetowej FEI (www.fei.org) jest uznana za wystarczającą do tego celu. PZHK przyjmuje tę listę w oryginale. Lista substancji zakazanych dla koni, wchodzi w życie w dniu podanym przez FEI przy okazji publikacji listy na stronie internetowej FEI. PZHK przyjmuje ten termin za FEI.

2.2. Leczenie

Właściciel konia, u którego udokumentowano stan zdrowia wymagający stosowania leczenia z użyciem substancji zakazanej lub którego stan zdrowia wymaga leczenia, ma obowiązek w każdym przypadku przed imprezą PZHK, złożyć zgłoszenie leczenia tego konia (opisane w Karcie Zdrowia Konia) i uzyskać przed udziałem w imprezie PZHK zgodę przewodniczącego Komisji Oceny i lekarza weterynarii na udział w imprezie PZHK. W przypadku koni wymagających stosowania leczenia w trakcie trwania imprezy PZHK, należy uzyskać zgodę na podjęcie leczenia, w formie pisemnego zgłoszenia przez lekarza weterynarii do przewodniczącego Komisji Oceny, który na podstawie zakresu leczenia i planowanych do zastosowania środków leczniczych podejmie decyzję czy dany koń pozostanie lub zostanie usunięty z dalszej oceny, rozumianej jako okres od przystąpienia konia do pierwszej konkurencji, aż do ogłoszenia wyników końcowych.

ARTYKUŁ 3. POBIERANIE PRÓB DO BADAŃ ANTYDOPINGOWYCH

3.1. Kontrola antydopingowa

Kontrola antydopingowa polega na pobraniu krwi, wydaliny lub wydzieliny z organizmu konia oraz na przeprowadzeniu badań laboratoryjnych pobranego materiału w laboratorium wskazanym przez PZHK. Przed przystąpieniem do pobrania krwi, wydaliny lub wydzieliny osoba

pobierająca próbę potwierdza tożsamość konia odczytując nr transpondera oraz na podstawie pozostałych danych identyfikacyjnych zawartych w dokumencie identyfikacyjnym.

3.2. Okres pobierania próbek

W przypadku imprez PZHK próby do badań antydopingowych mogą być pobierane od każdego konia od momentu oficjalnego zakwalifikowania konia (do udziału w imprezie lub do treningu poprzedzającego imprezę PZHK) do upływu 1/2 godziny po oficjalnym ogłoszeniu wyników imprezy PZHK.

3.3. Odpowiedzialność za pobieranie prób do badań antydopingowych

Pobieranie prób (krwi, wydaliny lub wydzieliny) do badań antydopingowych podczas imprez PZHK może być przeprowadzane wyłącznie przez lekarzy weterynarii z listy lekarzy PZJ lub FEI posiadających uprawnienia do pobierania prób dla tych organizacji, wyznaczonych do tego zadania przez PZHK.

3.4. Wybór koni do pobierania prób do badań antydopingowych

Liczbę koni wyznaczonych do badania antydopingowego określa przewodniczący Komisji Oceny. O wyznaczeniu danego konia do badań antydopingowych decyduje przewodniczący Komisji Oceny w porozumieniu z testującym lekarzem weterynarii: z własnej inicjatywy, ze wskazania innego członka Komisji Oceny, na wniosek dyżurnego lekarza weterynarii, na wniosek dyrektora biura PZHK. Wymienione wnioski są przekazywane lekarzowi weterynarii wyznaczonemu do pobierania prób. Koń może być wskazany do badania antydopingowego również metodą losowania. Dopuszcza się wielokrotne pobieranie próby od danego konia na tej samej imprezie.

3.5. Informowanie i doprowadzenie konia do próby

Przewodniczący Komisji Oceny lub z jego upoważnienia testujący lekarz weterynarii osobiście informuje właściciela lub opiekuna konia/prezentera o wyznaczeniu konia do badania antydopingowego.

Po informacji o wyznaczeniu konia do badania właściciel lub osoba przez niego upoważniona powinna niezwłocznie doprowadzić konia do miejsca pobierania próby. Po poinformowaniu właściciela, a przed przeprowadzeniem próby, koń ma prawo do zabiegów pielęgnacyjnych stosownych do odbytego wysiłku, ale bez prawa umieszczania we własnym boksie.

ARTYKUŁ 4. ANALIZA PRÓBEK

4.1. Wybór laboratorium

PZHK przekazuje próby do analizy tylko do laboratoriów spełniających standardy AORC. Wybór laboratorium może być dokonany jedynie przez PZHK.

ARTYKUŁ 5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z WYNIKAMI BADAŃ

- 5.1. Lekarz wyznaczony do pobrania prób osobiście przekazuje zestawy z próbami do wyznaczonego laboratorium.
- 5.2. Laboratorium przeprowadza analizę otrzymanych prób „A”.
- 5.3. W przypadku ujemnego wyniku próby „A” dyrektor biura PZHK powiadamia o wyniku osobę odpowiedzialną za konia oraz przekazuje do laboratorium decyzję o zniszczeniu próby „B” i kończy postępowanie.
- 5.4. W przypadku dodatniego wyniku analizy próby „A” dyrektor biura PZHK informuje właściciela konia o dodatnim wyniku analizy próby „A” oraz o prawie do żądania przeprowadzenia analizy próby „B”.
- 5.5. Analizę próby „B” przeprowadza się na żądanie właściciela konia przedłożone dyrektorowi biura PZHK w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji o dodatnim wyniku analizy próby „A”.
- 5.6. Analizę próby „B” przeprowadza się na koszt osoby odpowiedzialnej za konia.
- 5.7. Ujemny wynik próby „B” zamyka postępowanie. PZHK zwraca właścicielowi konia koszt wykonania badania laboratoryjnego próby „B”.
- 5.8. W przypadku dodatniego wyniku analizy próby „B” dyrektor biura PZHK przekazuje przewodniczącemu Komisji Oceny dokumentację przeprowadzonych badań antydopingowych.
- 5.9. Właściciel konia, który naruszył przepisy antydopingowe, zobowiązany jest do pokrycia poniesionych przez PZHK kosztów związanych z pobraniem i badaniem próby „A” oraz kosztów związanych z prowadzeniem postępowania, na podstawie faktury wystawionej przez PZHK.
- 5.10. Wyniki wszystkich analiz Laboratorium przekazuje wyłącznie do PZHK na ręce dyrektora biura PZHK w formie raportu, podpisanego przez odpowiedzialnego przedstawiciela laboratorium. Wszelka komunikacja pomiędzy laboratorium, a PZHK powinna przebiegać w taki sposób, aby wyniki pozostały utajnione.
- 5.11. Czynności, o których mowa w art. 5 mają charakter poufny.

ARTYKUŁ 6. KARY ZA NARUSZENIA PRZEPISÓW ANTYDOPINGOWYCH

- 6.1. Automatyczna dyskwalifikacja wyników indywidualnych
Dodatni wynik analizy próby A lub A i B prowadzi do automatycznej dyskwalifikacji wszystkich wyników konia uzyskanych w danej imprezie PZHK, w połączeniu ze wszystkimi konsekwencjami, włączając odebranie uzyskanych nagród.
- 6.2. Kary pozostałe
Pozostałe kary możliwe do zastosowania w stosunku do właściciela konia określa Katalog kar.
- 6.3. Wymiar zastosowania kary

Wymiar zastosowania kary określany jest przez Komisję Księgi Stadnej na wniosek dyrektora biura PZHK i podawany do publicznej wiadomości po uprawomocnieniu stosownej decyzji Komisji Księgi Stadnej. Decyzja uprawomocnia się po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w pkt. 6.5.1. lub następnego dnia po wydaniu przez Prezydium decyzji, o której mowa w pkt.6.5.2.

6.4. Katalog kar

6.4.1. W przypadku naruszenia przepisów antydopingowych, zakaz udziału w imprezach PZHK i związków sfederowanych w PZHK (z wyjątkiem obowiązkowych prób użytkowości przewidzianych w programie hodowlanym) dla wszystkich koni należących do właściciela zdyskwalifikowanego konia wynosić będzie:

- za pierwsze naruszenie przepisów antydopingowych do jednego roku,
- za drugie naruszenie przepisów antydopingowych w ciągu pięciu lat od powiadomienia o pierwszym naruszeniu, do dwóch lat.

6.4.2. W obu ww. przypadkach właściciel konia będący członkiem związku sfederowanego w PZHK, nie może korzystać z funduszu hodowlanego PZHK i funduszy związków sfederowanych w PZHK w okresie wykluczenia z imprez, o czym mowa w pkt. 6.4.1.

6.4.3. W przypadku drugiego naruszenia przepisów antydopingowych PZHK wnioskuje do związku sfederowanego w PZHK, którego członkiem jest właściciel konia, o wykluczenie go z członkostwa w związku oraz zakazuje dożywotnio korzystania z funduszu hodowlanego PZHK.

6.5. Odwołanie od nałożonej kary

6.5.1. O nałożonej karze zainteresowany zostaje powiadomiony przez Komisję Księgi Stadnej w formie pisemnej lub mailowej. Ukaranym ma prawo w ciągu 2 tygodni od otrzymania decyzji o ukaraniu, złożyć odwołanie od nałożonej kary w formie pisemnej do Zarządu PZHK.

6.5.2. Zarząd rozpatruje sprawę na najbliższym posiedzeniu. O swojej decyzji powiadamia zainteresowanego w formie pisemnej lub mailowej.

6.5.3. Decyzja Zarządu PZHK jest ostateczna.

ARTYKUŁ 7. ZMIANY PRZEPISÓW ANTYDOPINGOWYCH

7.1. PZHK może wprowadzać zmiany do niniejszych przepisów w zgodzie ze zmianami wprowadzonymi do przepisów EADMC FEI.

SCHEMAT PRZEPROWADZANIA PRÓBY SKOKÓW LUZEM

